דער קענעדער איד

THE ISRAELITE — Canadian Jewish Weekly — 796 Main Street.

Vol. III. No. 33. Winnipeg, Thursday, October 3d, 1912. — וויניפעג, דאנערשטאג, כ"ב תשרי, תרע"ג.

מעיאר וואהו וועט רע-זיגנירען.

אויף א זיצונג פון סיטי קאנסול האט מעיאר וואהו ערקלערט, אז ווען עס וועט זיך ענדיגען דער טערמין, אויף וועלכען ער איז ערוועהלט, אלס מעיאר, וועט ער אין גאנצען זיך צוריקציהען פון קהל'שען לעבען. די קאנטראלערס זיינען געווען שטארק איבעראשט און האבען געפרובירט איהם איבער ריידען, אבער עס האט ניט געהאלפען. דער מעיאר האט ערקלעהרט, אז זיין בעשלוס האט ער אנגענומען נאך פיעלע מאנאטען פון נאכדענקען וועגען דעם. די עסקים פון דער שטאדט זיינען אויף אזוי פיעל זיך פערגאנדערגעוואקסען, אז זיי פאדערען פון מעיאר זיין גאנצע צייט. מעיאר וואהו האט אבער אויך זיי-נע איינענע געשעפטען, וועלכע ער מוז יעצט אליין אויפפאסען, ווייל זיין פרי-ערדיגער פארטנער איז אומגעקומען אין דער טיטאניק קאטאסטראפע.

מעיאר וואהו האט אויסגעדריקט זיין דאנק די וויניפעגער בירגער פאר זייער פריינדליכקייט צו איהם אין פערלויף פון זיין קהל'שען לעבען.

צום וואסער מאנגעל.

דער סיטי אינזשיניער רוטאן האט געקראגען א בעפעהל פון סיטי קאנסול גלייך צוטרעטען צו דער אויסמעסטונג פונ'ם פארגעשלאגענעם וואסער רעהר צו שאול לייק. די סומע פון 15 טויזענד דאלאר איז בעשטימט געווארען פון סיטי קאנסול פאר הוצאות אויף דיזער ארבייט. אויך וועט אין גיכען אויפגע-בויעט ווערען א רעזערוואאר וועלכער וועט ענטהאלטען ביז 20 מיליאן גאלאן וואסער.

וועגען דעם נייעם ענ-זהיבישאן.

אויף א מיטינג פון דער ענזהיבישאן באארד איז בעשלאסען געווארען צו פארשלאגען דעם סיטי קאנסיל, אז ער זאל אנשטעלען א קאמיטע, וועלכע זאל ספעציעל בעזוכען פערשיעדענע שטעדט צו בעטראכטען און לערנען די מעטהאדען, וועלכע ווערען דארט בע-נוצט צו איינארדענען אן ענזהיבישאן פלאץ. די דירעקטארען פון דעם ענזהי-בישאן פיהלען אז וויניפעג בענוצט יעצט דעם בעסטען ענזהיבישאן פלאץ אין אמעריקא, און דעריבער דענקען זיי, אז עס מוזען בענוצט ווערען די בעסטע מעטהאדען צו איינריכטען איהם. פאר-לויפיג איז ניט בעוואוסט, ווער וועלען זיין די מיטגליעדער פון דער ספעציע-לער קאמיטע; דאך דענקט מען, אז דר. בעלל וועט זיין איינער פון זיי. א צוויי-טער וועט נעוועהנליך זיין איינער פון סיטי קאנסיל און א 3טער וועט זיין א פארשטעהער פון ענזהיבישאן באארד.

שאדען פון אייזענבאהן קאמפאניס.

איינינע פארמער האבען אין זינען צו אנווענדען לעגיזלע מיטלען צו מאהנען ביי די אייזענבאהן קאמפאניס שאדען געלד פאר אונרעגעלע טראנספארטיי-שאן פון תבואות. פאלגענדער איז איי-נער פון פיעלע פאקטען פון אונרעגע-לער טראנספארטיר.נג: א פארמער האט טראנספארטירט א קאר ווייץ פון דיס-לעי, סאסק. נאך פארט ארטהור. די קאר איז געווען אינספעקטעט אין וויני-פעג 8טען דעצעמבער 1911 און אנגע-קומען אין פארט ארטהור 12טען סעפ-טעמבער 1912, 9 מאנאטען 9 טעג נאך דער אינספעקציאן. זעלבסטפערשטענ-דליך אז די תבואה איז קאליע געווארען.

אין דער וועסט.

אין די געגענדען פון ברענדאן, מאני-טאבא איז די גאנצע תבואה שוין אב-געשניטען. דאס דרעשען געהט אן זעהר ערפאלגרייך. די רעגענס פאר דער לעצטער צייט האבען דארט קיין שום שאדען ניט געבראכט.

די ווייץ גערעטעניש אין אלבערטא איז ווי אויסגערעכענט, ביי 25,000,000 בושעל. מען דענקט, אז איידער די נא-וויגאציאן וועט זיך פערמאכען, וועט פון אלבערטא ארויסגעפירט ווערען ביי 8,000,000 בושעל ווייץ. די האפענונג צו ארויספיהרען ביי א האלב פון דעם גאנצען ווייץ וועט אויף אזא אופן ניט מקוים ווערען צו ליעב טראנספארט שוויריגקייטען. די לאגע איז זעהר אן ערנסטע, און אלע פיהלען עס.

אונזיטליכקייט אין קענעדא.

לויט רעזו. דר. ט. אלבערט מאורס אויסרעכנונגען קאסטען די אונזיטליכ-קייט און געזעלשאפטליכע קראנקהיי-טען אין קענעדא 125 מיליאן דאלאר יעהרליך.

פערזוך צו פערברענען א סקוהל.

שוין 2 מאל איז געמאכט געווארען א פערזוך צו אונטערצינדען ווארד סקוהל. דער פערברעכער איז פארלויפיג ניט געכאפט געווארען.

סורפרייז פארטי פאר מר. מילמוט.

אין דער אלטער תלמוד תורה איז פאריגען מאנטאג אב. פארגעקומען א סופרייז פארטי פאר מר. אברהם מיל-מוט. א גרויס פובליקום האט אנגע-פיהלט די ת'ת: דער פרעזידענט פון ת'ת מר. ר. ס. ראבינסאן איז געווען א טשערמאן. מען האט מר. מילמוט'ען צו געטראגען א גאלדענעם מעדאל, אלס אנערקענונג פאר זיין גרויסער נדבה א דאנק וועלכער מען איז ביכולת גע-ווען צו צוטרעטען צום בויען א נייע תלמוד תורה.

פערשיעדענע רעדנער האבען גע-רעדט, צווישען זיי אויך דער גאסט מר. ש. פרענקיל וועלכער האט בעגייסט-ערט דאס פובליקום.

גארטען פראדוקטען אויסשטעלונג.

די גארטען פראדוקטען אויסשטע-לונג וועלכע איז פאריגע וואך אפגע-האלטען געווארען אין דעם נייעם האל פון דער אינדאסטריאל ביורא. האט געהאט דעם גרעסטען ערפאלג.

די גאנצע צייט פון דער אויסשטע-לונג האבען די פרויען פשוט בעלא-גערט די האל, קויפענדיג די פראדוק-טען.

מר. ש. פרענקעל אין וויניפעג.

דער יונגער שרייבער און ציוניסטי-שער רעדנער ה' ש. פרענקיל איז זייט פאריגע וואך אין וויניפעג. ער האט לעצטען זונטאג גערעדט אין קווינס האל וואו עס איז זעהר וואריס אויפגע-נומען געווארען זיין זעהר געלונגענע אגיטאציאנס רעדע פאר דעם ציוניסטי-שען אידעאל.

נעקסטען זונטאג וועט ער ווידער ריי-דען אין דערזעלבער האל.

מר. פרענקיל איז א גוט בעקאנטע פערזאן אין דער ציוניסטישער וועלט אין אמעריקא ניט נור מיט זיין רעדען און לעקטשורען, נור אויך מיט זיין טהע-טיגקייט.

פון נעקסטען נומער וועלען מיר דרו-קען איינינע ארטיקלען געשריבען פון מר. ש. פרענקיל פאר אונזער צייטונג.

אונטערזוכונג פון ארבייטער לאגע.

פון אטאווא ווערט געמעלדעט אז דער דעפארטמענט אף לייבאר זוכט יעצט אונטער די לאגע פון די ארביי-טער אין קענעדא און זייערע ווידזשעס וואס זיי בעקומען יעצט און וויפיעל פריהער. דאס וועט דיענען אלס אינ-פארמאציאן בעת ארבייטער סכסוכים און בעת סטרייקס.

לכבוד יום טוב.

די ביזי בי דזשולערי סטאר

מאקס סטיימאן, פראפ.

וועלכע איז געגרינדעט זייט 1890, און יעצט געמופט אין

658 מיין סטריט.

האט איינגעקראגען א גרויסען אויס-וואהל פון אלערליי זייגערס, ספעשיל יוראפעאישע וואנד זייגערס, דיימאנ-טענע רינגען, אלעס אין דעם ליין פון דזשולערי קריגט איהר יעצט ביי מיר לכבוד יו"ט צו די מעסיגע פרייזען.

אייער געלד בעקומט איהר צוריק ווען איהר זייט אונצופרידען מיט דער ווארע

Busy Bee Jewellery

Max Steiman, Prop.

658 Main Street

פהאן געררי 3024 און מיין 3417

קויפט אייערע דראגס אין דוד מאנהייט'ס דראג סטאר, 803 מיין סטריט, פהאן סט. דזשאהן 1048, וועל-כער גיט אראב 5 פראצענט פאר נאצ-פאנד פון יעדער אידישער סובסקריפשן.

ריעזען מאסענפערזאמלונג.

זונטאג דעם 6טען אקטאבער

אום 8 אוהר אבענד

וועט שטאטפינדען

אין קווינס האל

דער צווייטער לעקטשור פון

ש. פרענקעל

איבער דער טהעמא:

דער חלום און דיווירקליכקייט.

דיזער לעקטשור וועט אילוסטרירט ווערען מיט א גאנצער רייהע סטעא-ראפטישע בילדער, ספעציעל ארונטער-גענומען אויף'ן פלאץ און אימפאר-טירט אהער.

בייצוואוהנען דיזען לעקטשור הייסט זעהן דאס נייע ארץ ישראל מיט די איינענע אויגען און הערען א גערוס פון אונזער אלטער היים וועלכע שטעהט אויף צו א נייעם לעבען.

קומט אלע, קומט אין מאסען.

בברכת ציון, אגודת בני ציון.

נ. סגל'ס בעקעריי

איז דאס איינציגע פלאץ, וואו ברויט, בולקע ווערט געבאקען ריין און זויבער. ברויט ווערט אויך דעליווערט צו הויז.

טעלעפאנירט אב סט. דזשאן 1488 אדער קומט אין

510 סעלקירק עווענין.

ר. קאהן און פאמיליע

מאכען בעקאנט צו אלע זייערע פריינד און בעקאנטע דאס זיי הא-בען ארויסגעמופט פון 689 סעלקירק

אין 375 בוראוס עווענין.

דער זעלבער פהאן סט. דזשאן 1308

זעהט אטרופין'ס אדוו. אויף פיידזש 2.

דר. הערבערט מ. ראזענבערג.

ביראפראקטיס, מעדיקאל, עלעקטריסיטי און עקס שטראהלען.

602 מיין סטריט, רום 9 און 10, מעקירטשער בלאק

ספעציאליסט אין מאגען קראנקהייט, געליימטע, בלוט ארמע, פהיזיש שוואכע, עבעסיטי, ניוראלאגיא, נערוועזיטעט, ליידענדע פון קאפ וועה-טאג, ניוראסטהעניא, אלערליי הויט קראנקהייטען. איך הייל אלע קראנקע אהן דראגס און אהן אפעראציעס. איך פערניכטע האר וואקסונג אויף'ן גע-זיכט דורך עלעקטרי. איך האב א פלאץ מיט אלע איינריכטונגען. מיין לאנג יעהריגע פראקטיק אין שיקאגא מאוומענט קיור און קארנעגי האספיטאל געבען א זיכערהייט צו היילען אייך. איך הייל אויך אייער קראנקהייטען.

אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12 אוהר פריה, פון 2 ביז 9 אוהר אבענד און ביי ספעשיל אפאינטמענטס.

פהאן געררי 2476

איך בין גרייט צו היילען אומזיסט ארימע קראנקע וועלכע וועלען ברענגען א צייגניס פון הרב י. כהנאוויטש אדער פון די היברו יונייטעד טשאריטיס אז זיי זיינען ניט אומשטאנד צו צאהלען. פרייע טריטמענטס אום מאנטאג און פרייטאג פון 9 ביז האלב נאך 11 אוהר פריהמארגענס.

EST. 1879

ALLOWAY & CHAMPION

אללאוועי און טשעמפיאן — בענקערס און בראקערס

מיר פערקויפען שיפסקארטען פון אלדקאנטרי פיר אלע פארטען אויף אלע ליינס. אויב איהר ווילט אז אייערע פריינד זאלען קומען דירעקט און ניט דארפען בייטען די שיפען, קענען מיר פערקויפען טיקעטס פון דער ,רוסיש אמעריקאן ליין' וואס געהט פון ליבוי ביז האליפאקס. אויב איהר האט ניט גענוג געלד צו בעצאהלען פאר אייערע טיקעט דאן זעהט זיך מיט אונז. מיר שיקען געלד קיין רוסלאנד און עסטרייך. מיר בייטען אויך אוים געלד און צאהלען די העכסטע פרייז פאר רוסיש געלד. מיר האבען א דזשענעראל באנק ביזנעס. מיר רעדען אידיש אפען פון 9 ביז 7 טעגליך און פון 9 ביז 9 אום שבת.

AC · 362 & 667 MAIN STREET · AC

ערשטער אידישער ריעל עסטייט אפיס אין דער נארד ענד.

ווער עס האט הייזער אדער לאטס צו פערקויפען, אדער ווער עס וויל קויפען; ווער עס וויל בייטען לאטס פאר הייזער אדער פארמס, זאל זיך ווענדען צו

ב. ראבינסאן און זאהן

אין 1-2 292 סעלקירק עווענין — פהאן סט. דזשאן 2445

נעמען אן הייזער צו פערענטען און רענטען. שבת געשלאסען, זונטאג אפען

רעזידענס 654 מאונטיין עווענין — פהאן סט. דזשאן 737

קאנטראקטארס און בילדערס.

אונזער נאמען איז אייך א גאראנטיע פאר רעאלע ביזנעס.

14

שבת אבענד דעם 19טען אקטאבער וועט אין מיניזקס האל, דאפרין עווענו, פארקומען א קאנצערט און באל, ארראנזשירט פון פעראיין „אידישע יוגענד" צו גונסטען דער נאציאנאל ראדיקאלער שולע.

דער באַנקעט לכבוד באָרדען'ען אין מאָנטרעאָל.

אין הודש נאוועמבער וועט געעפענט ווערען דער פּאַרלאַמענט אין אטאווא. די הויפּט ענינים וואס וועלען בעהאנדעלט ווערען אין דער נעקסטער סעסיע, וועלען זיין די פלאטען פראגע און די האנדעלס פאליטיק. דיזע מעלדונגען האט געמאכט דער פריים מיניסטער באָרדען אויף א באנקעט, וואס איז לכבוד איהם און זיינע קאלעגען פעראנשטאלטעט געווארען אין מאנטרעאלער ווינדזאר האטעל, וואו עס האבען זיך פערזאמעלט ביי 600 „פּראמינענטע' בירגער, צו פייערען דעם יאהרצייט פון דעם קאנסערוואטיווען נצחון ביי די פעדעראלע וואהלען.

מאנטרעאל האט אלזא ווידער געהאט דאס גליק צו בעגריסען די „גליקליכע פאמיליע, (רעגירונגס לייט) וועלכע עס שטעלט מיט זיך פאר די רעגירונג. דער אויסדרוק „גליקליכע פאמיליע' האט בענוצט דער פינאנץ מיניסטער ווהייט אין זיין באנקעט רעדע. און מען קען איהם גלויבען, אז די קאנסערוואטיווע הערען און מיניסטעריום פיהלען זיך גליקליך, וואס זיי זיינען ענדליך ביי דער — קארעטע.

דער זיעג פון 21טען סעפּטעמבער, 1911 האט זיך געריהמט באָרדען אין זיין רעדע, איז געווען „א זיעג פון פאלק און ניט פון א פארטיי.

נאטירליך — אז די קאנסערוואטיווען זיינען — דאס פאלק, איז זייער זיעג דער זיעג פון פאלק.

די קאנסערוואטיווע לידערס זיינען פולהאפנונג אויף דער צוקונפט. זיי פערזיכערען, אז ביי נייע וואהלען וועלטען זיי אפּהאלטען א נאך גרעסערען נצחון ווי מיט א יאהר צוריק.

„רעסיפּראסיטי„, איז א טויטע אישיו און אלע פּראבען איהר אויף צו לעבען וועלען זיין אומזיסט. זי איז טויט אין מערב ווי אין מזרח און איז קיינמאל ניט געוועזען אין די אינטערעסען פון מערב מעהר ווי פון מזרח, אזוי האט ערקלערט דער פינאנץ מיניסטער ווהייט.

די ליבעראלען האפען ווידער צו קומען צו דער מאכט א דאנק די וועסט פּראווינצען, — מאניטאבא, אלבערטא, סאסקאטשעוואן, — וועלכע פערנעמען זיך הויפּטזעכליך מיט פארמעריי און וועלכע ווינשען א גינסטיגען האנדעלס אבמאך מיט יונייטעד סטייטס אלס א מארק פאר זייערע פּראדוקטען. אין וועסט איז די שטימונג געגען די קאנסערוואטיווע רעגירונג, וועלכע האט בעגראבען דעם „רעסיפּראסיטי טריטי' מיט יונייטעד סטייטס, א זעהר פערביטערטע. וואס מען זאל ניט דענקען וועגען די ליבעראלען, איז דאס אין יעדען פאל א פאקט, וואס קען ניט געלייקענט ווערען. דאס שטערט אבער ניט דעם פינאנץ מיניסטער און די אנדערע מיניסטארען צו לייקענען און צו ערקלעהרען שווארץ פאר ווייס און נאכט פאר טאג.

דער באנקעט איז אויך בענוצט געווארען פאר שווערע בעשולדיגונגען געגען די ליבעראלען. ווען מען לייענט דיזע בעשולדיגונגען האט מען דעם איינדרוק ניכער ווי פון א רעפּארט איבער א וואהל מיטינג ווי פון א באנקעט פון העפליכע דזשענטעלמען.

ראבערט ראדזשערס, דער מיניסטער פון אינערען, בעשולדיגט די ליבעראלע רעגירונג פון דער פראווינץ סאסקאטשעוואן אין גראבע וואהל פעלשונגען. אין סאסקאטשעוואן זיינען געווען פאר א פאר חדשים צוריק פראווינץ־וואהלען און אין דער וואהל אגיטאציע האט רעסיפּראסיטי געשפּיעלט די הויפּט־ראלע. האטש די פראווינץ לעדזשיסלייטשורס האבען גאר ניט צו זאגען איבער פראגען פון האנדעלס קאנטראקטען מיט פרעמדע מלוכות, האבען זיך די ליבעראלען בענוצט מיט דיזער פראגע, וויסענדיג, אז דאס איז דער בעסטער אגיטאציאנס שטאף. זיי האבען טאקי ווירקליך אפּגעהאלטען א זיעג און זיינען געבליבען ביי דער מאכט. דער אויסגאנג פון די וואהלען אין סאסקאטשעוואן האט שטארק דערמונטערט די ליבעראלען פון גאנצען לאנד, וועלכע האבען איהם אנגענומען פאר א גוטען סימן אין דער צוקונפט, כדי אפּצושוואכען דיזען איינדרוק האט עס ראדזשערס אויפגעהויבען זיין בעשולדיגונג געגען די ליבעראלען פון סאסקאטשעווען אין וואהל־שווינדלען.

אורטהיילענדיג נאך די רעדעס, וואס ווערען געהאלטען פון די פיהרערס פון ביידע פארטייען: די ליבעראלען און קאנסערוואטיווען, קען מען ערווארטען א לעבעדיגע ווינטער סעסיע פון'ם פעדעראלען פארלאמענט.

צו דר. זשיטלאָווסקי'ס יובילעאום.

א דאנק דער ענערגיע פון אייניגע חברים איז דעם פעראיין „אידישע יוגענד' געלונגען צו שאפען 67 סובסקריפּשאנס אויף דר. זשיטלאווסקי'ס יובילעאום אויסגאבע. צו די 100, וועלכע דער פעראיין האט אונטערגענומען צו שאפען פעהלט 33 — ווייניגער פון א העלפט וואס איז שוין געשאפען געווארען. אלזא רופען מיר צו די יעניגע חברים און פריינד וועלכע האבען זיך נאך ניט סובסקרייבט, צו צואיילען זיך און טהאן עס. זאלען זיי געדענקען אז זייער לאנגזאמקייט וועט זיי קאסטען אן איבעריגער דאלאר, ווייל אזוי שנעל ווי די ביכער וועלען ארויס פון דרוק, וועלען זיי קאסטען 3 דאלאר אנשטאט די 2 דאלאר וואס קאסט יעצט.

זיך ווענדען צו א. גורעוויטש, 463 מעגנוס עוועניו.

א. גורעוויטש, אויפפאסער.

וויניפּעגער אידישער גמילות חסדים פעראיין.

נעגרינדעט דעם 1טען יאנואר 1911, פערמאגט יעצט 85 גוט שטעהענדע מעמבערס וועמענס שעהר, אנפאנגענדיג פון $5.00 האט געשטיגען ביז יעצט צו $12.75. דער צוועק איז אויסלייהען יעדען וועלכער עס נויטיגט זיך פון $10.00 און העכער אויף לייכטע אבצאהלונגען. ביז יעצט האט דער פעראיין אויסגעליהען

צו 101 מענשען	צו $10.00
צו 21	צו $20.00
צו 10	צו $30.00
צו 5	צו $40.00
ס'ה צו 137	$1080.00

עס איז וויכטיג און נויטווענדיג פאר יעדען אידען אין וויניפעג אנצושליסען זיך צו דיזען נאבעלען פעראיין און העלפען אז אויך גרעסערע סומען זאלען קענען אויסגעליהען ווערען. בעלאנגענדיג צו דיזען פעראיין שאפט איהר פאר זיך זעלבסט א מעגליכקייט צו קריגען א גמילות חסד אין אלע צייטען ווען איהר האט נויטיג צו אייערע ביזנעס. איהר קומט און אהן שוועריגקייטען העלפט איהר זיך פיעל איהר דארפט. אין דער זעלבער צייט העלפט איהר אויך א צווייטען מיט א גמילות חסד. 136 מענשען זיינען די בעסטע עדות צו צייגען וויפיעל דיזער פעראיין פערדיענט אז יעדער איד זאל האבען א שעהר אין איהם. איהר קענט אנפאנגען מיט $1.00 און אין א יאהר אויסצאהלען אייער שעהר. קומט אין 243 דאפרין עוועניו און פערשרייבט זיך פאר מעמבערס אין אייער אייגענער באנק.

פאלגענדע אפיסערס זיינען ערוועהלט געווארען אין דער רומענישער שוהל.

אברהם סילווער — — — פרעזידענט

מ. מענדעלעוויטש — וויים פרעזידענט

יעקב אויראם — — — — טרעזשורער.

טראסטים: מר. לייבאוויטש, מר. דייווידס, מר. יוסטער, מר. ט. גרינבערג, מענדיל גרינבערג, מר. מאסקאוויטש.

באַרגיינס

וועלכע איהר קענט קויפען פון

זאַלצמאַן און ליפשיץ

872 Main Street
Phone St. John 761.

2 לאטס צווישען מאונטיין עוו. און טשוירטש סט. — 10 דאלאר א פוס.

6 רומס, פול מאדערן קאטעדזש אין רעדוואוד עוועניו, פרייז נור $2.300 א סנעפּ.

4 לאטס אויף סט. דזשאהן עוו. צווישען מעקענזי און פאר — $20 א פוס

6 רומס, פול מאדערן הויז אין רעדוואוד און פאוערס, $2.400 דאס איז א ווירקליכער סנעפּ.

2 לאטס אויף בּאראום עוו. צווישען מעקענזי און פאר — 33 דאל. א פוס פרייז $650

אויך האבען מיר פיעלע אנדערע סנעפּס. קומט אריין אין אונזער אפיס און פרעגט זיך נאך.

מיר נעהמען זיך אונטער צו פערקויפען אייער פּראפּערטי אין 24 שעה, אויב אייער פרייז איז ריכטיג.

פלענער פיר הייזער, סטארס, בלאקס ווערען געמאכט אין אונזער אפיס אונטער דער אויפזיכט פון

סיוויל אינזשיניר ה. זאלצמאן

די איינציגע און די ערשטע

אידישע לאַמבער יאַרד

אין וויניפעג

די וואַשאַו לאַמבער קאָ.

יעדער ווער עס וויל בעהאנדעלט ווערען אויף'ן ארענטליכסטען שטייגער, זאל זיך ווענדען אין אונזער ניט לאנג געעפענטען לאמבער יארד. פערפעהלט ניט די זעלטענע געלעגענהייט צו האבען די בעסטע לאמבער צו די ביליגסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך.

קאר. היגגינס און קוירטעס סט.

פהאן מיין 3317

(43 לעסק און טשערניאק, פּראפּס.

עס איז כדאַי

אז איהר זאלט געדענקען 4 זאכען.

1) **אז אטרובין בּראדערס' סטאר איז אין 390 סעלקירק עווע.,**

2) **אז זייער טעלעפאן נומער איז סט. דזשאהן 1933,**

3) אז אלעס וואס ביי זיי אין סטאר איז פריש, געזונד און צו דער מעסיגסטער פרייז.

4) אז זייער ליין דריי גודס, מענס פארנישינג און שוך ווארג איז אפּ טו דייט.

אלערליי לייכטער

טליתים, ספרים א. ד. ג.

איז יעצט צו קריגען צו ביליגער פרייז

ביי

ברוך טשערניאַק

די קונים אין קאנטרי דארפען זיך צו איילען אצינד מיט זייערע ארדערס.

B. Cherniack, 288 Dufferin av.

נייער ספרים געשעפט.

מר. קאוואלסאן, 560 סעלקירק,

האט ערעפענט א נייע געשעפט פון ספרים, טליתים, מחזורים און אלעס אנדערע פון דעם ליין. אלעס נור וואס נעבּראכט ניי און פריש. פערקויפט צו מעסיגע פרייזען.

VOORHEIS & LEWIS

409 Nanton Building.

ריעל עסטייט, לאונס און אינשורענס בּראקערס.

יעדער מענש האט מורא און דארף מורא האבען פאר פייער; יעדער ווען ער האט א נחלה דארף ער זי פערזאינשורען און אין פאל פון אן אומגליק פון א פייער חלילה זאל עס איהם אזוי ניט פעראומגליקען. שרפות זיינען זעהר מעגליך אין יעדער גרויסער שטאדט. ווען איהר זענט אבער פערזאינשורט אין דער

אַמעריקאַן פייער אינשורענס קאָמפּאַני

דאן זייט איהר געזיכערט און האט ניט אזוי פיעל איבערצוטראכטען. די אמעריקאן פייער אינשורענס קא. איז א גוט בעוואוסטע קאמפּאני איהרע עסעטס בעטרעפען 10 מיליאן דאלאר, 67 יאהר אין ביזנעס און יעדער בעל הבית דארף ביי אונז פערזאינשורען זיינע הייזער. טעלעפאנירט אב: מיין 2044 און אונזער אגענט **א. ראַבּינאָוויטש** קומט גלייך צו אייך.

כאַפּט אַריין אַ מציאה.

יעצט האבען פייפערהענגער'ס די בעסטע געלעגענהייט צו קריגען אלערליי וואהלפייפער צו זעהר א ביליגער פרייז. אין מיין סטאק וואהלפייפער געפינען זיך די שעהנסטע דיזיינס. קומט און זעהט און איבערצייגט אייך. אויך אלערליי פארב, גלאז און אלעס וואס פאדערט זיך צו פייפערהענגינג און פארבען.

M. Donner & Co. 847½ Main Street

פונ'ם עסען קענט איהר הנאה האָבען

נור ווען איהר וועט נוצען סאפאנען אדער פלעשליך וואסער, אלערליי פלייווארס פון דער

שייפילד מינעראַל וואַטער קאָ.

די בעסטע וואסער אין מארקעט, געמאכט אויף'ן רוסישען שטייגער, געסטאלירטע וואסער, מיר גאראנטירען אז קיין סאכאלין ווערט ניט גענוצט, נור הוילע צוקער.

יעדער קען קומען און זעהן ווי די וואסער ווערט געמאכט.

מיר פערקויפען אויך ביליגער ווי איבעראל:

1 דאזען סיפאנס פאר 1 דאל.

1087 Selkirk Ave. Winnipeg

פהאן סט. דזשאהן 646 דזש. אייזענבערג, מענעדזשער

איך האב ערהאלטען א גרויסען אייסוואהל פון פערשיעדענע

גאָלדענע זייגערס, קייטע, דיימאָנטענע רינגען.

אזוי אויך א גרויסען אויסוואהל גראמאפאנס און די נייעסטע רעקארדס פון די וועלט בעריהמטע זינגער, אלעס צו די ביליגסטע פרייזען.

1211

A. KAPLAN

815 Main Street

Fraser, Bender and Co.

צו 5 אקער ניט ווייט פון שטאדט ווערט פערקויפט צו זעהר לייכטע פיימענטס, גוט פאר גארטען, דעירי. אין ניכען נעהט דארטען דורך א קאר. זיך ווענדען צו

י. בענדער

447 Main St. Phone Main 9451

: : זעכציג לייט געזוכט : :

זיך באלד אויסלערנען די בארבער טרייד. בלויז 8 וואכען פאדערט זיך אויסצולערנען. טולס פריי און ווידזשעס אין לעהרע צייט. א שטעלע געזיכערט פון $16 ביז $20 וועכענטליך. מיר האבען הונדערטע לאקיישאנס וואו איהר קענט זיך עפענען א ביזנעס אליין. גרויסע פאדערונג פיר בארבערס. שרייבט פאר אומזיסטע קאטאלאג בעסער קומט אליין. אויב איהר ווילט זיין א גוטער בארבער, מוזט איהר לערנען ביי

The International Barber College

אלעקסאנדער עוו. 1טע טיר וועסט מיין סט.

בעזאָרגט זיך און אייערע קינדער.

דער ארבייטער רינג איז דער איינציגער אידישער ארבייטער ארדען, וועלכער זארגט פאר די מאטעריעלע און קולטורעלע אינטערעסען פון זיינע מעמבערס. דער ארבייטער רינג פערמאגט א קאפיטאל פון איבער 300.000 דאלאר, אויך אן אייגענע קאנסאמפּטיוו סאניטאריום אין ליבערטי, נויארק. צאהלט 400 דאלאר טויטען בענעפיט, 100 דאלאר קאנסאמפשאן בענעפיט און 6 דאל. א וואך קראנקען בענעפיט.

בּרענטשעס 480, מעמבּערס 45000

פאר אלע איינצעלהייטען זיך ווענדען צו ל. ארליקאוו, סעקרעטאר, 315 סטעלא

שעהנע פרינטינג בּרענגט קונים.

גוטע און שלעכטע פרינטינג קאסט אייך איין געלד. מיר מאכען שעהנע פרינטינג אויף אלע שפראכען אהן מיסטייקס.

The Modern Printing Co.

M. Glucksberg, Prop.
318 Hargrave St.
Phone Main 3040

רייטס פאַר אַדווערטייזמענטס אין „איד"

פאר איין מאל 50 סענט פער אינטש
פאר א מאנאט 40 סענט פער אינטש
פאר יעהרליכע 35 סענט פער אינטש
אויף דער 1טער פיידזש 75 ס. א אינטש
אויף דער 1טער פיידזש יעהרליך 50 ס.

קהל'שע אנאנסען 25 און 30 ס.

י. אדלער.

קהלת.

הבל הבלים, הכל הבל.

אָ, מענש! דו ביזט א קליינע שוואכע מילב!
א פוסטער חלום איז דיין לעבען נור;
א פארבען רייכער פוסטער זייפען בלאז —
א שטויבעל פון א שטויבעל און ניט מעהר!

דו ביזט קיין יחסן ניט. דו מענשען מילב!
געפינסט דיין סוף אין בוזעם פון דער ערד;
דער שווארצער קבר שטענדיג ווינקט צו דיר,
עס בלייבט אונשטערבליך נור דער טויט אליין.

די אוצרות דיינע האבען ניט קיין ווערטה;
א בעטלער ביזטו מיט דיין גאנצען גאלד.
ביזט אונגליקליך מיט דיין גאנצען גליק
און מיט דיין חכמה ביזטו דאך א נאר!

א שאטען פון שאטען ביזטו, מענש!
דעם סוד פון לעבען וועסטו ניט דערגעהן!
דו ביזט א שפיעלצייג אין דעם שיקזאלס הענט,
א בלינדער ווארעם אין דער גרויסער וועלט!

דיך הויבט ארויף דער לעבען שטורם ווינד
און ווארפט דיך ווי א פעדעריל ארום;
און ווי א טרעהרעל אין דעם גרויסען ים
ביזטו מענש אין דעם חשבון פון דער צייט!

דו האסט געשאפען געטער אהן א שיעור
און ניט פערבליבען איז פאר דיר א גאט.
און טויזענד גלויבענס האסטו אויסגעטראכט,
פאר זיך אליין קיין גלויבען ניט געלאזט!

א שאטען פון א שאטען ביזטו, מענש!
א זעמדעל פון א זעמדעל און ניט מעהר!
און בלאזט די צייט דיין מילבען לעבען אויס —
די וועלט פערבלייבט זיך ווי געוועזען פריהער.

און ווי געוועזען שענקט די זונן איהר ליכט;
און ווי געוועזען בליהט און וועלקט די בלום;
און ווי געוועזען גרינט און שטארבט דער בוים;
און ווי געוועזען רוישט דער בייזער ים.

אזוי ווי תמיד וויינט און קלאגט דער ווינד:
און ס'זיננט דער פויגעל פונקט ווי פריהער זיין ליעד.
דער בית הקברות האט א קבר מעהר
און קיינער ווייס ניט אז עס פעהלט א מענש!

אָ, מענש! דו ביזט א קליינע שוואכע מילב!
א פוסטער חלום איז דיין לעבען נור;
א פארבען רייכער פוסטער זייפען בלאז —
א שטויבעל פון א שטויבעל און ניט מעהר!

באז.

דו ביזט מיין קאשמאר.

(נאך באקסט'ען).

דו ביזט מיין קאשמאר און מיין גאלדענער חלום,
מיין וועהטאג אין ברוסט און מיין פרייד:
איך ליעב דיך און ליעב דיך און קוש דיך און דריק דיך,
מיין לעבען ביזטו ביז מיין טויט.

איך קען דיך ניט האבען און אויך ניט פערגעסען,
איך האף ניט — און ווארט דאך אויף דיר:
איך ווייך דיך און זוך דיך און ווארף דיך און רוף דיך:
— — — — — — — — — — — — — — —
אָ, קום שוין, מיין ליעבסטע צו מיר!...

ח. ביאליק.

אויף אייער הארץ, וואס איז וויסט.

(אויס דעם העברעאישען).

אין אייער חורבה הארץ איז פסול די מזוזה,
און דרום טאנצען דארט די שדים ארומעט;
און די פוסט און פאסניקעס — די כת לצנים,
זיי הוליען און שפרינגען און מאכען גערודער.

איהר זעהט, דארט, ווער הינטער דער טהיר מיט זיין בעזים
עס לויערט? דער שמש פון טעמפלען פערוויסטע —
פערצוויפלונג!... זי קומט און די לוסטיגע חברה
ווערט אויסגעקעהרט האסטיג: „ארויס, איהר קונדסים!"

דאן איז אייער פונק נאך דער לעצטער פערלאשען,
פערשטומט אייער טעמפעל, דער טומעל פערגעסען.
און אויף אייער הארצענס מזבח רואינען,
דארט יאמערט און נעניצט די וויסטע פערצוויפלונג.

Professional Column

דר. א. בערקאוויטש.

נעהמט אויף קראנקע ביי זיך צו הויז פון 1 ביז 3 אוהר נאכמיטאג און פון 6 ביז 8 אוהר אב.

Dr. A. BERCOVICH

360 Selkirk Ave. Phone St. John 1652

Dr. G. KALICHMAN

אידישער דאקטאר, דיפלאמירט אין רוסלאנד דייטשלאנד און קענעדא. ספעציאליסט אין הויט און געשלעכטס קראנקהייטען, אקושאר און קינדער קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 11, פון 1 ביז 4 און פון 6 ביז 9. (52-22

453 Selkirk Ave. Phone St. John 1772

Dr. A. H. SILVERMAN

אידישער דאקטאר, שטודירט און דיפלאמירט אין אויסלאנד, די סטייטס און קענעדא. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 10, 1 ביז 3 און פון 6 ביז 8

האט געעפענט אין 395 סעלקירק.

פהאן סט. דזשאהן 1716

Dr. R. L. HURST

פיזישאן און סורדזשאן. בעפאלמעכטיגט פון „ראיאל קאלעדזש אף פיזישאנס", לאנדאן. ספעציאליסט פאר הארץ, נערווען און פרויען קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12, פון 2 ביז 5 און פון 7 ביז 8. פהאן מיין 814

305 קענעדי בילדינג, פארטיידזש עוו.

דאקטאר בערמאן

ספעציאליסט אויף אויגען, אויערען, נאז, האלדז און גלעזער פיטען.

אפיס 222 סאמערסעט בלאק

אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12 און פון 1 ביז 4 אוהר טעגליך, אבענד ביי אפאינטמענטס.

245) פהאן מיין 7230

מרס. פינקעלשטיין־טעסלער

דיפלאמירטע אקושארין

337 פלארא עוו. פהאן סט. דזש. 1098

רייסט ניט די ציינער.

אויב איהר האט טראבעל מיט ציין, קומט אריין צו די ערשטע אידישע ציין דאקטוירים אין דער נארד ענד

International Dental Parlors

עקספערט דענטיסטען און סורדזשענס.

אונזער בעהאנדלונג איז אויף דעם ארענטליכסטען אופן, אונזערע פרייזען מעסיגע. מיר זיינען געסט אין דער נארד ענד און וועלען אונזערע פאציענטען בעטראכטען אלס פריינד.

547 סעלקירק עווענץ

פהאן סט. דזשאן 2447

דזד א. מאנהייט בעמיקער און אפטייקער

האט איהר זיך שוין איבערצייגט אז די גוטע רעפוטאציאן פון דער לימא דראג קאמפאני איז א ריכטיגע? בעסטע מעדיצין, בילינסטע פרייזען.

803 Main Street

געוועזענע ראדזשערס.

פינקעלשטיין און לעווינסאן

לאיערס און באריסטערס.

105 באן אקארד בלאק.

טעלעפאנס: מיין 1544 און מיין 1545

R. A. W. Magnussen, M. A.

רעכטספערטהיידיגער, אדוואקאט א. ז. וו.

925 מיין סטריט, וויניפעג.

אפען פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 6 אוהר נ. מ. אדער אויף בעשטעלונגען צו יעדער צייט.

PHILIP NEY

נאטאריוס

געזעצליכע פאפירען פערפערטיגט, איבערזעצונגען אין און פון פערשידענע שפראכען. נאטוראליזיישאן פייפערס, מערידזש לייסענס

222 פארטיידזש עוו. פהאן מיין 1288

Flanders and Macvicar

באריסטערס, סאליסטארס, נאטאריוס א.ז.וו.

אפיס 872 מיין סטריט

פהאן סט. דזשאן 761

אינטערפרייטער ה. זאלצמאן, ב. ס. א.

Monteith, Fletcher & David

באריסטערס און סאליסיטארס

403 נארטהערן קראאון בענק, קארנער פארטיידזש און פארט. פהאן מיין 669

בוק־קיפער

וויל האבען שטונדען ארבייט. האט א דיפלאם פון רוסלאנד און פון די סטייטס. זיך ווענדען

1212) The Israelite, 796 Main St. Box 3

ALFRED JACKSON

ריטאן גארדענס. און אינסייד סאבדיוויזשיאן. פאר איינצעלהייטען פרעגען אין

522 מיין סט. סויט 3. פהאן גערי 3076

ריעל עסטייט, פארם לאנד

קויפען, פערקויפען און בייטען. טיינע קאסטימער ווערען בעהאנדעלט אויף דעם ארענטליכסטען אופן. (5214

H. Leviten 619 McIntyre Block.

D. Abramovich

ארכיטעקט

505 מעקינטייער בלאק, פהאן מיין 1978

ד. אבראמאוויטש

קאהן און מיעראוויטש

קאנטראקטארס און בילדערס.

מיר נעהמען זיך אונטער צו מאכען אייך א היים, אדער מיר קענען אייך געבען א גרייטע הויז מיט קליינע קעש און לייכטע פיימענטס.

683 אלפרעד פהאן סט. דזש. 1926

Miss A. GOLDSMITH

333 Burrows Avenue

גיט לעסאנס אין פיאנא שפיעלען

מעסיגע פרייזען. (25-22

דארפט איהר לייהען געלד?

פיר וואס פיר א צוועק ניט איז ווענדעט זיך צו

ב. שעפס

דעם עלטסטען אידישען פייער אינשורענס און פינאנשיעל אגענט אין וויניפעג.

401 סעלקירק עוו. פהאן סט. דזש. 1490

Office: Bank of Toronto.

5218) Phone Garry 706.

ניט געבאפט!

איהר דארפט קויפען איין מאל פארני־טשור, איז דאס בעסטע זיך צו זעהען פריהער מיט

5216)

M. WARHAFT

851 Main Street Phone St. John 1988

ענגעל און אוועגס

פראקטישע עלעקטרישאנס

האבען געעפנט אין 823 מיין סט.

אלע ארבייט אין דער ליין צו מעסיגע פרייזען

The McKinley Transfer Co.

קאר. קינג און רופערט סט.

אפיס פהאן גערי 2560 און גערי 2508

פיאנא מאווינג ספעשיל, מעביל און באגאזש טראנספערס. (33-22

The Empress Laundry Co.

ווילט איהר זיין פאלקאם צופרידענגעשטעלט? טעלעפאנירט און מיר שיקען גלייך נאך אייער באנדעל. ערשטע קלאס מאשינערי.

74-76 אייקינס סט. פהאן סט. דזש. 300

The Royal Candy Kitchen.

622 מיין סטריט פהאן גערי 71

דריי טהירען פון די סטארלאנד

ביי אונז איז ערשטע קלאס קענדים, פרישע היימישע קענדים יעדען טאג. (52-21

איהר ווילט פאהרען ווי א פריץ?

דאן קויפט אייערע הארנעס ביי

דזש. בעקער, 73 דערבי סטריט.

נעהמט אן אלערהאנד רעפעירינג.

סטאפט א ווייל.

צו די בילינסטע פרייזען קענט איהר קריגען אייערע שיך אין 905 מיין סט. אויך ווערען געפיקסט שיך גוט און צו מעסיגער פרייז. מ. גלאדסטאן.

דער טעלעפאן נומער פון „איד"

איז סט. דזשאהן 2213

בעסטע פלאמבינג, היטינג און עלעקטריק

ווערט געמאכט נור ביי

ל. האלפעני

883 מיין סטריט

אפיס פהאן סט. דזשאהן 1830

רעזידענס פהאן סט. דזשאן 2217

רעפיירינג פינקטליך אטענדעט.

זייט א מענש און עסט אין סוכה.

גאלד איז שטענדיג געלד אין קעשענע. א מענש דארף האבען א גאלדענעם זייגער, דיימאנד רינגס, גאלדענע זיי־גערלעך געזעטצט מיט דיימאנדס, בראס־לעטען, סילווער וועיר, חתונה פרעזענ־טען א. ד. ג. אלעס צו די בילינסטע פרייזען. דאס געלד אומגעקעהרט אויב ניט צופריעדען.

י. טשופאק 820½ מיין סט.

לכבוד יום טוב

האב איך ערהאלטען א נייעם סטאק פון אלערליי דזשולערי, זייגערס, דיימאנטענע רינגען, א גרויסען סטאק זילבערנע לייכטער און ז. וו. אויך א גרויסען אויסוואהל פון גראמא־פאנס מיט עכט אידישע רעקארדס פון די בעסטע חזנים און זינגער.

A. BREGER & YAMROM, 810 Main st.

פאר שאו קארדס

וואס ברענגען אין ביזנעס, ווענדעט זיך צוא

סלאון

האנד פיינטינג קארדס — ספעציעל.

2, קאנטינענטאל-בלאק, 796 מיין סט.

פהאן סט. דזשאהן 186

שטענדיג פערטיג פאר שנעלע ארבייט.

א נייער בעזים קעהרט שעהן

און א נייער וואוד יארד גיט בעסערע און טרוקענע האלץ.

מר. ל. וועסיל

האט ערעפענט א נייעם

וואוד און קוילען יארד

אין קארנער מיין סט. און פלארא עווע.

פהאן סט. דזשאהן 933

דער „איד" מאכט דזשאב פרינטינג

נייע אדער פיקסען

דזשולערי, זייגערס

נ. טשערניאק

876 מיין סטריט.

וואס דארפט איהר?

וואהלפייפער, פיינט, הארדווארע, אדער אירגענד וועלכען ארטיקעל פאר בילדינגס, פיינטינג און דעקא־רייטינג — אלעס קריגט איהר ביי

א. פיינגוד

590 Selkirk ave. Phone St. John 1951

ל. סגל

סיין פיינטער

825 מיין סטריט

סיינס אין פערשידענע שפראכען, פיינטינג און דעקארייטינג

פלאמבינג, היטינג, עלעקטריק

אויך א גרויסארטיגער סטאק פון פערשיעדענע פיקטשורס.

איידער איהר נעהט עטוואס טהאן אין דיעזער ליין, זעהט זיך מיט

M. KOFFMAN

395 Selkirk Ave. Phone St. John 1353

רעפיירינג אטענדעט צו יעדער צייט. (21

שיך

אלטע און נייע שיך צו בילינע פרייזען קענט איהר בעקומען ביי מר.

לעאן טרענובאז אין 883 מיין סט.

THE ISRAELITE DER YID.
The First and Only Jewish Weekly in the Entire Dominion of Canada.
THE ISRAELITE PUBLISHING COMPANY
B. I. GOLDSTEIN, Editor. F. SIMKIN, Manager.
796 Main Street Phone St. John 2213 Winnipeg, Man.
Subscription 1 Year $1.00 Thursday, Oct. 3, 1912.

אויף דער שוועל פון וואך.

צו דעם מאס מיטינג פון די היברו יונייטעד טשאריטיס.

א קאלטער ווינד בלאזט און קלינגט אב אויף די שויבען די זעהר פראזאאישע בשורה, די טרויעריגע נאכריכט אז אט אט און דער ליעבער יום טוב נעהמט אוועק און די וואך, די נשמיות'דיגע, ביטערע וואך קומט אן.

אין די בעלי בתי'שע הייזער גרייט מען שוין אן קוילען, האלץ; מען פיקסט די פוטערס, איינינע מאכען נייע; מען נעהט זיך ווארימע סוטס, פון ווינטער וואָרע. מיט איין ווארט: מען גרייט זיך צו אלע מכשירים, דאס גאנצע כלי זין מקבל פנים צו זיין דעם אונ'ברחמנות'דיגען קאלטען, וועסטערנעם ווינטער, וועלכער שפרייזט און דארף באלד אנקומען מיט זיין גאנצער גרויזאמקייט, מיט זיין גאנצען פראסטיגען מנאק.

ניט אלע אבער האבען די מעגליכקייט צו צוגרייטען זיך אזוי; ניט אלע האבען ביד צו קויפען, זיך צו פערשאפען דעם נויטיגען קאמפפס געוועהר וואס עס פאדערט זיך צו דעם שונא, דעם ווינטער.

צעהנדליגע, אויב ניט הונדערטע אידישע פאמיליעס וועט איהר יעצט געפינען אין דער אידישער גאס וואס טראכטען נאך גאר ניט פונ'ם ווינטער. אדער ריכטיגער געזאגט, טראכטען טראכטען זיי יא און אפשר שוין צו פיעל. אבער ביים טראכטען בלייבען זיי... איהר טרעפט פאמיליעס וועמעס שפייזער ליעגען קראנק אדער וועמעס שפייזער זיינען שוין לאנג, א דאנק דעם טויט, אויסגעהיילט געווארען פון זייער קרענק; איהר געפינט דא פאמיליעס וועמעס שפייזער זיינען שוין אלט און זיינען ניט בכוח מעהר צו ארבייטען; איהר וועט דא לייכט אנטרעפען פיעלע פאמיליעס וואס האבען יא שפייזער, וואס פערדיענען, אבער דאס פערדיענסט קלעקט ניט פאר דער גרויסער פאמיליע. איהר וועט דא טרעפען פערשיעדענע־ערליי ארימע לייט, פערשיעדענע־ערליי פערארימטע פאמיליעס וועלכע קענען ניט דענקען אפילו פון דעם ווינטער וואס דארף באלד אנקומען, ווייל די נויט, דער געגענווארטיגער דלות שוועבט ארום מיט זייגע מתים פליגלען איבער דער חורבה, צווישען די פיער קויטיגע ווענט און מאהנט, און צווינגט, און דריקט...

מען קען ניט אין זינען האבען דעם מארגען ווען דער היינט איז צו שווער. מען קען זיך ניט פערזארגען לעתיד ווען דער הוה איז אזוי גרויזאם דריקענד. איז וואס טהוט איהר, איהר פריינד לעזער פאר דיזער ארמע ארימע?

זעהר שעהן בעדאנקט אפילו דער פרעזידענט פון דער היברו יונייטעד טשאריטיס פאר די זעקס הונדערט דאלאר וואס איז געזאמעלט געווארען אום ערב יום כפור ביי די קערות לטובת די ארימע.

זעקס הונדערט דאלאר! ווייסט איהר וואס פאר א ווערטה, וואס פאר א בעטרעף עס האט אזא קליינע סומע? ווייסט איהר ווי נישטיג די סומע איז ווען מען נעהמט אין אכט די גרויסע ארמע ארימע וואס וויניפעג פערמאגט אצינד? און דערצו — אום גאטעס ווילען, געדענקט עס גוט — עס געהט צו ווינטער!

דיעם ווינטער אין וויניפעג איז ניט צו פערגלייכען צו אנדערע שטעדט. אויסערדעם וואס ער האלט אן לענגער איז ער נאך פיעל שטארקער, גרויזאמער.

עס איז ביי אונז קיין ברעקיל ספק ניטא, אז די דירעקטארען פון דער אויבענדערמאהנטער טשאריטי סאסייעטי וועלען טהאן אלע מעגליכקייטען און ניט לאזען פאלען די ארימע לייט פון וויניפעג. מען וועט מאהנען, מען וועט ארומשיקען קאלעקטארס, מען וועט ארומגעהן מיט דער צדקה פושקע און יאַקאָס וועט מען צונויפשלעפען די נויטיגע סומע וואס עס פאדערט זיך אויף וויפיעל ס'ניט איז אונטערשטיצען די נויטבעדערפטיגע.

וויניפעגער אידען וועלען געבען! א בריה'ה האבען זיי? זיי געבען דאך שטענדיג. אבער ווארום געבען זיי ניט אין צייט? ווארום ניט פערזארגען יעדען ארימאן מיט קוילען און האלץ אין צייט? ווארום ווארטען ביז דאן, ווען ערשטענס עס קען העכער'שטייגען די פרייזען פון האלץ און קוילען און צווייטענס ווען דער ארימאן און זיינע קליינע עופה'לעך האבען זיך שוין אנגעפרוירען.

פון די זעקס הונדערט דאלאר איז שוין, ווי עס איז פאריגע וואך געווען געמעלדעט, אראב א פאר הונדערט דאלאר, וועלכע זיינען, ווי עס איז לייכט צו פערשטעהן, אויסגעטהיילט געווארען דאמאלסט ווען אין קאסע איז קיין געלד שוין ניט געווען. די דירעקטארען האבען אפנים — ניט קענענדיג זיך דערווארטען — געמוזט אויסלייהען פון אייגענעם פאקעט.

אויף די ימים טובים אלזא, ווען יעדער וואס איז עטוואס כאטש פערמעגליך, האט זיך אנגעגרייט מיט כל טוב, האט מען ווי עס שטעלט זיך ארויס, ניט געהאט די מעגליכקייט צו פערזארגען די ארימע מיט די נויטיגע יום טוב הוצאות, ווייל די קאסע פון דער איינציגער טשאריטי סאסייעטי האט געפוסטעוועט. די זעקס הונדערט דאלאר האבען בעדארפט געוועזן זיין ביים טרעזשורער פון דער היברו יונייטעד טשאריטיס נאך מיט א פאר מאנאטען פריהער אום עס זאל געווען זיין מיט וואס צו אונטערשטיצען די היגע ארימע פאמיליעס אויף יו"ט. די הילף איז אלזא געקומען ניט אין צייט צו שפעט! עס וואלט דערום א יושר געווען אז די נאך יום טוב'דיגע שטיצע זאל כאטש זיין ניט קיין פערשפעטיגטע. זאל מען דעם ארימאן בעזארגען מיט א ווארים הויז ניט דאן, ווען ער און זיינע בני בית פריהרען, נור יעצט, אין צייט, ווען אלע גרייטען זיך צו און ווען די שטיצע איז דרינגענד.

מיר פערשטעהען דעם צוועק פון דעם מיטינג וואס די היברו יונייטעד טשאריטיס פעררופען אויף נעקסטען זונטאג; מיר פערשטעהען אז דאס ווילען זיי אויפמערקזאם מאכען די היגע אידען אז דער יום טוב איז אויף דער שוועל. דער יום טוב ווען מען האט די ארימע ניט געקענט צופריעדענשטעלען ווי געהעריג געהט פאראיבער און עס איז צייט צו דערמאהנען זיך אן דער פראזאאישער, וואכענדיגער און גרויזאמער צוקונפט וואס קען קומען אין געשטאלט פון מורא'דיגע פרעסט און שרעקליכע זאווערוכעס.

נאקעט און הויל איז דעם ארימאנס פאמיליע און ארים און שוואך איז זיין הייזקע צו קעמפפען מיט דער קעלט און פראסט. און ער ווארט, דער ארימער, דער עלענדער אויף דער הילף וואס עס וועט איהם אויסשטרעקען די היברו יונייטעד טשאריטיס און די קאסע פון דיזער סאסייעטי וועט נאר גיך זיין פוסט און לעער...

אט דאס, גלויבען מיר, איז מסתמא דער צוועק פון דעם מאס מיטינג וואס ווערט פעררופען נעקסטען זונטאג און מיר ווינשען דערום אז די היגע אידען זאלען קומען אין מאסען. דערמיט ארויסצייגען אז זיי זיינען גרייט צו העלפען די היגע ארימע און פערומגליקטע און אזוי ווי זיי זארגען פאר זיך גופא אין יעצטיגער צייט, אזוי ווילען זיי אויך זארגען פאר דעם וואס איז איבער דעם אדער יענעם אומגליקליכען צופאל ניט ביד צו זארגען פאר זיך אליין.

אסקאר שטראוס.

(זיין קאריערע און לעבענס געשיכטע).

אסקאר סאלאמאן שטראוס איז דער ערשטער און איינציגער איד וואס האט זוכה געווען צו פערטרעטען אן אמט אין פרעזידענט קאבינעט, בעת רוזוועלט איז געווען פרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאאטען, און יעצט איז ער דער ערשטער און איינציגער איד וואס האט זוכה געווען נאמינירט צו ווערען פון דער נייער דריטער פארטיי אין די סטייטס (דהי בול מוז) פון וועלכער רוזוועלט איז דער בעשעפער, אלס דער גאווערנאר פון נויארק.

אסקאר שטראוס — האבען די בול מוז'איסטען געוואוסט — איז די ריינסטע פערזאן אין דעם פאליטישען געמויזעכטס פון די סטייטס; יעצט ווען דער צד שכנגד קוקט מיט זיבען אויגען אויף די פאליטישע קאנקורענציען, יעצט ווען מען זוכט און מען גראבט אויס און מען נישטערט אין אלע דריי פארטייען חסרונות און חטאים אויף די קאנדידאטען און אפילו אויף די פשוט'ע מעמבערס — יעצט האט די בול מוז פארטיי פערשטאנען אז איהרע קאנדידאטען מוזען זיין מן המובחר, דארפען זיין ריין ווי אן אתרוג, טארען ניט האבען חלילה קיין פאליטישע און אפילו פריוואט פערזענליכע פגימה'לע און זיי האבען דעם בעסטען אויסוואהל געמאכט און נאמינירט דעם אידען — און גראד גוטען אידען — אלס גאווערנאר. ער איז אהן צווייפעל א זויבערע פערזאן, א מענש אהן א פגימה, אויף וועמען ווילסאן, דער שטארקסטער קאנקורענט פון די בול מוז'יסטען איז מודה אז ער איז דער בחיר.

אסקאר שטראוס האט הינטער זיך אן אינטערעסאנטע קאריערע פון טהעטיגקייט פאר זיין פאלק, די אידען און פאר זיין לאנד, אמעריקא. אין דער לאנדס פאליטיק איז ער געווען ביז ניט לאנג אהנפארטייאיש. ער פלעגט אימער ארבייטען פאר די גוטע פרינציפען וואס יעדע פארטיי האט ארויסגעשטעלט און דאגעגען בעקעמפפט דאס שלעכטע וואס אין די פארטייען.

קומט עס צו זיין פאלק, צו אידען, איז שטראוס א נאציאנאליסט אויף אזוי ווייט ווי זיין ערציהונג און זיין ספערע האט איהם נעשאפען א בעגריף איבער דיזען געפיהל.

אסקאר שטראוס איז געבוירען דעם 2טען דעצעמבער 1850 אין אטענבורג, באוואריא. זיינע עלטערן זיינען געווען פארמערס און גאנץ פערמעגליך. זיין פאטער לאזארוס שטראוס האט זיך ארומגעטראגען מיט פרייהייטס אידעען און האט דערפאר געמוזט מיט זיין פאמיליע אנטלויפען פון דייטשלאנד אין 1852. איהם האט די רעגיערונגס האנד ניט געקענט גרייכען, זיין פערמעגען אבער איז קאנפיסקירט געווארען.

אין אמעריקא האט לאזארוס שטראוס זיך גענומען צו מסחר און געהאט ערפאלג.

די שטראוסעס שטאמען פון גרויסען יחוס. אן עלטער זיידע פון אסקאר שטראוס איז געווען איינער פון די פראמינענטסטע פערזאנען אין דעם סנהדרין וואס נאפאלעאן האט איינגעפיהרט אין פאריז אין 1807.

לאזארוס שטראוס האט זיך ארויסגעצייגט אין דיזען לאנד אלס ווירדיגער זוהן פון א ווירדיגער פאמיליע. ער האט שנעל ערווארבען א גוטען נאמען. אין דעם שטעדטיל וואו ער האט געוואהנט איז נאך דאן ניט געווען קיין פלאץ וואו צו לערנען מיט א קינד אידישקייט. דער יונגער אסקאר איז געווען געצוואונגען צו געהן אין א קאטוילישע סקוהל, אבער זיין פאטער האט איהם ווי ווייט מעגליך אונטעררינכטעט אין אידישע אנגעלעגענהייטען און אין איהם איינגעפלאנצט ליעבע צו זיין פאלק.

א גוטען בעגריף איבער אסקאר שטראוס'עס ליעבע צו זיין פאלק קען מען זעהן פון פאלגענדען ענטפער וואס ער האט ניט לאנג צוריק געגעבען אויף אן אטאקע וועגען אידישע עשירות. ער האט געזאגט:

„דזשאהן ראקפעלער אדער ענדריו קארנעגי זיינען רייכער פאר אלע רייכע אידען פון אמעריקא צוזאמען. מען ווארפט פאר דעם אידען אז ער איז א סוחר, אבער מען פערגעסט אז מען האט איהם ניט געגעבען די פרייע ברירה זיך אויסצוקלייבען וואס פאר א בעשעפטיגונג ער זאל זיך נעהמען. ווען דער איד וואלט געווען נור געלד גייציג, מאטעריעל אדער „פראקטיש" ווי מאנכע רופען עס, וואלט היינט ניט עקזיסטירט קיין אידען פראגע. דער איד וואלט אויסגעביטען זיין אמונה פאר גאלדענע רענדלעך און וואלט ניט געדארפט ליידען פון פערפאלגונג און רדיפות. ביים אידען איז אבער טראדיציאן טהייערער פון גאלד און זיין גלויבען — היליגער ווי רוהע און פריעדען."

אסקאר שטראוס האט אויסשטודירט אלס לאיער, אבער עס איז ניט בעקאנט אז ער האט שפעטער פראקטיצירט. ער איז אריין אין גלאז ביזנעס און איז געווארען פארטנער אין די געשעפטען פון זיינע ברידער איזידאר און ניטהען און האט אנגעזאמעלט א פערמעגען, אבער ווי מען זאגט איז ער ניט בעזאנדערס רייך. ער האט פון דער יוגענד אן געהאט א נייגונג צו ביכער, צו לעזען און שטודירען און היינט לעזט ער אויך, ווען ער האט נור א לעדיגע מינוט.

ווען אסקאר שטראוס איז געווען 37 יאהר אלט, האט מען פארגעשלאגען פאר'ן פרעזידענט קליוולאנד אז ער, שטראוס, וואלט געווען פאסענד צו זיין געזאנדטער קיין טערקיי. דער בעריהמטער קריסטליכער רעפארמער, ליבעראל און כלל טהוער הענרי ווארד ביטשער האט וועגען דעם געשריבען א הייסען אפיעל צום פרעזידענט קליוולאנד. ער האט צווישען אנדערעס געזאגט:

„מאנכע פון אונזערע בעסטע בירגער ווינשען אז אסקאר שטראוס זאל אפאינטעד ווערען אלס געזאנדטער קיין טירקיי. אלע ווייסען אז ער איז פעהיג און פאסענד פאר דעם אמט. איך בין אבער פעראינטערעסירט אין אן אנדער אייגענשאפט זיינע. דער פאל אז ער איז א איד. דער ביטערער פאראורטהייל געגען אידען וועלכער עקזיסטירט אין פיעלע טהיילען פון יוראפ דארף ניט זיין אין אמעריקא. דערפאר וואס ער איז א איד וואלט איך וועלען ער זאל קריגען דיזע אפאינטמענט אלס אנערקענונג צו זיין פאלק וועלכער שפיעלט וואס ווייטער אלץ א גרעסערע ראלע אין די פראספעריטי פון אונזער לאנד און וועמעס אינטעליגענץ, מאראל און ליבעראליטעט און אלעס וואס אנבעלאנגט דעם וואהלזיין פון דער געזעלשאפט פערדיענט און דארף קריגען פון דער רעגיערונג א געוויסע אנערקענונג.

„איז דען דאס ניט די פפליכט פון דער אמעריקאנער רעגיערונג, אונטער וועמעס שכל פיעלע נאציאנאליטעטען לעבען, צו צייגען דער וועלט אז זי בעטראכט אלע איהרע אונטערטהאנען ווי גלייכע קינדער, אז זי איז טט באיינפלוסט פון פאראורטהיילע געגען ראסען און רעליגיאן? מיר שיקען דענישע געזאנדטע נאך דענעמארק, דייטשע נאך דייטשלאנד. מיר ווייזען ניט צוריק קיינעם ווייל ער איז א פראנצויז. ווארום זאלען מיר ניט שיקען א אידען נאך טערקיי?

„אין אייראפא איז נאך געבליבען די פינסטערניש און אונוויסענהייט פון אלטערטהום צוזאמען מיט זיינע פאראורטהיילע. א ציוויליזירטער קריסט, היינטיגע צייטען, קען זיך ניט אוועקקעהרען פון א אידען. קריסטענטהום אליין איז דאך ניט מעהר ווי א צווייג פון יודענטהום. ווי קען די פרוכט אויסזעצען חסרונות אויפ'ן בוים וואו זי איז געוואקסען? דאס זעהט אויס זאנדערבאר."

אסקאר שטראוס איז ווירקליך אפאינטעט געווארען אלס געזאנדטער קיין טערקיי און האט פיעל פערבעסערט די בעציהונגען צווישען די צוויי לענדער,

ער האט אויסגעפלאנטערט דעם דיפלאמאטישען נעוועב וואס איז געהאנגען איבער אמעריקא און טערקיי.

אלס סעקרעטערי אף קאמערס ענד לייבאר אין פרעזידענט רוזוועלט'ס קאבינעט, איז יעדען גוט בעקאנט וואס שטראוס האט אויפגעטהאן. אזוי ווי אונטער דיזען דעפארטמענט שטעהט אויך די אימיגריישאן ביורא, האבען פיעלע איינוואנדערער צו פערדאנקען דעם „אידישען מיניסטער" פאר די מעגליכקייט דא צו געפינען א היים.

ביים צאנקענדיגען ליכט

ב. י. גין.

ער איז קראנק... נו, אוודאי איז ער קראנק, זעהר קראנק. דער דאקטאר האט געזאגט אז ער האט לונגען אנצינדונג...

ער ליעגט אין בעטעלע און שטעקט אויס זיינע הענטעלעך צו מיר. ארומנעהמען וויל ער מיך... ארומנעהמען... א נאריש קינד דאס איז, ארומנעהמען דעם טרויער און דעם וועלטס עלענד...

עלענד... איינע אליין... דרייסיג יאהר געלעבט, געליטען, געשטריטען, זיך מיט אזוי פיעל פערשיעדענע פנים'ער בעגעגענט. פנים'ער בלאסע, פערחושך'טע. פנים'ער פעטע, געזונדע, נוידערדיגע, פנים'ער נארישע, גולם'דיגע וואס זאגען גאר ניט, גלאט צוויי פליישיגע באקען, בעשאפען מיט א ווייסגעלבליכען מאך וואס וואקסט אן אפטמאל אויף א שימעל... פנים'ער שטרענגע וועמעס אויגען קוקען אויף דורכצושטעכען און ארויסצורייסען ביי דיר דאס בעסטע, דאס טהייערסטע...

א סך, א סך פנים'ער... און דאך — עלענד!

ניט פערדיענט זיך אויף דעם גאנצען לעבען מארשרוט קיין איין פריינד.

ווארום?... ווארום?... קען איך דען פאר פריינדשאפט ניט בעצאהלען? בין איך דען ניט פעהיג פאר אלעס, וואס מען גיט מיר כפל כפלים אבצוגעבען?

דאס קינד איז קראנק... מיין איין און איינציגער פריינד, מיין איין און איינציגער טרייסט איז קראנק, אין א היציג קראנקהייט איז מיין לעצטע טרייסט אריינגעווארפען...

דאס וויפעלטע מאל שוין אז מיין לעצטע נחמה הענגט אויף משקולת? דאס וויפעלטע מאל אז מיין האפנונג איז אויף א האר געהאנגען?

מארים!...

מארים, מיין שטארקסטע האפנונג... זיך אנגעכאפט ווי יעדער נאר אן א שארף פון א שווערד, זיך ווי יעדער נאר געוואלט פון נאר ניט א וועלט אויפבויען און האב זיך מיט א שמייסענדע בייטש אויפ'ן גאנצן לעבען פערזארגט וואס וועט שמייסען, שינדען די הויט כל זמן זי וועט בעקליידען די נשמה...

מארים... וויפיעל האפנונגען, וויפיעל גרויסע, שטארקע און גלארייכע האפנונגען זיינען בעגראבען געווארען מיט דיין ערשיינונג!

ער ווייס עס ניט. און פון וואנען זאל ער עס וויסען? האט ער דען אמאל געפרובט א קנייטש טהאן זיין געדאנק אויף צו בעגרייפען די נשמה פון א ליעבענדעס ווייב? האט ער דען ביד צו בעגרייפען צו וואס אזא האנדלונג קען פיהרען א יונגע, אימער זוכענדע, אימער שטרעבענדע פרוי?

מארים... דיין קינד ליעגט קראנק... מארים, דיינע א וועלט האלט ביי אונטערגעהן. דיין בלוט און פלייש, דיין ליכט און פלאם צאנקט און צאנקט...

מארים!

ער קעהר יעצט ערגעץ זיצען מיט געזעלשאפט אזעלכע קליינע און נארישע נפשות'לעך ווי ער און קעהר שמייכלען און נתפעל ווערען פון די נארישע חכמות וואס ער הערט פון די ארומיגע...

איך צאנקע דא... יעדער מינוט ווערט קלענער און איינגעהאלטענער מיין לעבענס פלאם. יעדע מינוט שטארבט אב אנדער אבר. עס ווערט אבגעשטעלט אן אנדער בלוט לויפעדיגער רעהריל

און ער? וויס ער עס? וויל ער עס וויסען?

אין דרויסען איז קאלט... און אינוועניג פריהרט די נשמה... אין דרויסען בלאזט א קאלטער ווינט און אינוועניג ראנגלען זיך צוויי יונגע לעבענס מיט'ן טויט...

און דארטען, עט ווייט, פון יענער זייט גרעניץ זיצט ע ר און פערברענגט זיך אזוי גוט, אזוי געמיטהליך, אזוי לעבעדיג...

ווארום? ווארום?...

און אפשר... אָ, עס שוידערט מיך... אפשר האט ער שוין אן אנדערע... יא, ער איז פעהיג דערויף. ער קען ארויפציהען אויף זיין נאריש, מיט וויס געלב בעוואקסענעם מאָך פנים א שעפסען פעלכעל, זיך אוועקלעגען ווי א פוילע קאץ ביים פיסעל פון בעט און וויינען... וויינען און בעטען זיך.

און ווארום ווערען מיר אזוי פון טרעהרען דערציטערט? ווארום?...

איך און די צווייטע, אזוי אויך די די דריטע וועלען מיט טרעהרען אין די אויגען רחמנות האבען און נאכהער בעצאהלען. אָ, ווי שווער מיר צאהלען פאר אונזער מיטפיהלען, פאר אונזער מיטלייד!

און אפשר?... עס ווארפט מיך אין קעלט, א פראסט דריקט מיין לייב... עס קען דאך זיין אז ניט ווייט פון מיר זיצט נאך איינע, נאך איין אומגליקליך, פערנארישטע מאמע וואס בעדויערט אויך ווי, איך דעם זעלבען גרויזאמען צופאל וואס האט אונז צוזאמענגעפיהרט מיט איין און דעם זעלבען יונגעל וועלכער קען וויינען און בעשווערען מיט אלע נעמען מיט וועלכע נאריש פערליעבטע פארלעך רופען אן די געטער פון ליעבע, פון ריינע, אמת'ע ליעבע.

שווער, שרעקליך שווער פלאגען און מוטשען די רעיונות...

און וואס דענקט יענע, די אנדערע, די דריטע, וועלכע זיינען ווי איך פון א ווארים אויפגעפרעסען געווארען?... האבען זיי אויך קינדער? זיינען אויך זייערע קינדער אצינד אין געפאהר פון לונגען פייער? זעהען אויך זיי ווי עס צאנקט, צאנקט און ס'געהט אויס א לעבען אויף זייערע הענט? האבען זיי אויך ניט ווער עס זאל זיי א גוט ווארט זאגען? בענקענען זיך אויך זייערע אויגען בלויז מיט פיער קוטיגע ווענט?...

איך שפרייט פאנאנדער מיינע אָרמס, איך וויל רופען צו הילף, איך וויל בעטען, איך וויל וויינען!... פאר וועמען? וועמענס אויערען זיינען אפען צוצוהערען מיין יאמער? ווער וועט זיך אומקוקען און זעהן די בלוטיגע הייס זודיגע טרעהרען וואס איך פערגים, אויסגעהענדיגט ביים וויגעל וואו עס ליגט און וואקעלט זיך דאס איינציגע וואס האלט אויף דעם איין חיות טראפען אין מיר?...

ווער, אָ, גאט, ווער?

גאט! ווי גוט מיר וואלט געווען ווען איך זאל קענען אנידערפאלען צו דער ערד מיט'ן פנים און אויסשרייען: אָ, גאט, העלף מיר!

ווי גוט מיר וואלט זיין, ווען איך זאל קענען האבען די נחמה אז דארטען ערגעץ אין די הויכע הימלען זיצט א דערבארעמדיגער גאט און זעהט צו ווי א מאמעס הארץ פלאטערט, ציטערט און שפרינגט שיעור פאר שרעק ניט ארויס ביים צוקאפענס פון איהר איין איינציג קינד...

ווי גוט מיר וואלט געווען ווען איך זאל וויסען אז אימיצער זעהט מיין טרעהר, חערט מיין זיפץ, פערנעהמט מיין הארציגע תפילה בעגלייטעט מיט א נאנצען ים פון טויטען שרעק?

עס האט זיך פון מיר אבגעטהאן שרעק. דעם שוידערליכסטען טייפעל וואלט איך גלייך אין די אויגען נעקוקט, פאר דעם גרעסטען מחבל וואלט איך קיין ציטער ניט געטהאן און פאר דלילה'ן מיט איהר כת לצנים וואלט קיין איין נערוו זיך ביי מיר ניט בעוועגט...

ווייל קענען זיי דען נאך עפעס ארויסרייסען, נאך עפעס ארויסווארצלען ביי מיר?

א גרויסער בית הקברות, א פערשלאסענער בית עולם איז מיין הארץ... איין גרויסע שווערע מצבה איז דארטען אויפגעשטעלט געווארען אויף אלע מיינע האפנונגען, שטרעבונגען און הארצענס פערלאנגען.

ווי א תליון, בין איך בעפאלען מיט א שארפער מלחמה שווערד מיין הארץ, איך האב עס צוריסען און אינוועניג אויסגעשאכטען אלע פערלאנגען, אלע תאוות, אלע געפיהלען...

איין פערלאנג, איין וואונש, איין געפיהל בלויז איז מיר פערבליבען וועלכען איך צערטעל. האליובע און פאר וועלכען איך בין זיך און אלעס וואס מיר איז ליעב ספקיר און דאס איז דער אנדענק פון א פינסטערען אבענד ווען איך בין פערוויירט געווארען און האב מיין ברייט און ריין הארץ, מיין שטארקע און הייליגע ליעבע אבגעגעבען צו א יונגעל, צו א לייכטזיניג, פערדארבען יונגעל. דעם אנדענק האב איך מיט די פליגעלען פון מיין נשמה אימער געשיצט און געהיט און יעצט פאָכען דערויף אנדערע פליגעלען, וועלכע לעשען אויס זיין ליכט און פילען אן מיין ענג צימער מיט טויטען געשטאלטען.

איך בייס די שפיצען פון מיינע פינגער, איך רייס און פליק די האר פון קאפ, מיינע קולות קענען הימלען שפאלטען, מיין יאמער קען א פעלזען האריץ ריהרען, מיין טרעהרען ים קען א וועלט מיט טרויער פערפלייצען... אבער אליין בין איך, אליין! קיינער זעהט ניט מיין צער, קיינער זעהט ניט און פיהלט ניט מיין וועהטאג, קיינער הערט ניט מיינע קולות, קיינער ווישט ניט אב מיין טרעהר וואס ברענט ווי מיט א העליש פייער מיין באק.

אליין... איינע אליין מיט מיין צער, איינע אליין מיט מיין דריקענדען עלענד, איינע אליין מיט מיין שטן וועלכער מאכט מיר נאך מיינע שטומע הועיות... איינע אליין!

אָ, ווי גרויזאם, אָ, ווי שרעקליך!...

די וועלט שלאפט, די וועלט איז ארונטערגענומען אונטער א מאנטעל וואס גיט רוה צו די מענשען קינדער... אלע רוהען, אלע וועבען אצינד זיסע, שטילע חלומות, נור איך איינע זיץ מיט מיין עלענד און קוק צו ווי עס פערגעהט דאס לעצטע און דאס איינציגע נשמה ליכטעל..

און אפשר... אפשר זאל דאס אויסגעלאשען ווערען?! אפשר וואלט איך גאר בעדארפט גלייכגילטיג צו קוקען ווי א פיינערדיגע טויטען האנד קלאמערט ארום די איינציגע בלום, דעם איינציגען האפנונגס חלום און אנדענק פון יענער בייזער שעה? אפשר אליין נאך, אליין אויסהעלפען צו פערלעשען דאס גוסס'ע נשמה ליכט?...

ווי א קאלטער ווינד, ווי א בייזער גייסט שעפטשעט מיר אפטמאל אין די אויערען א ביטערע פראגע: מאמע, וועמענס בין איך?... ווער איז מיין טאטע, וואו איז ער, דער אימער ניט געזעהענער טאטע? וואו איז ער, ווארום האט קיינמאל זיין קוש ניט אבגעפרעסט מיין באק, ווארום האט זיין האנד קיינמאל ניט געגלעט מיין קאפ און ווארום האט זיין שטימע אין מיינע אויערען קיינמאל „מיין קינד" ניט אבגעקלונגען?

און ביז צום טויט דערשראקען און ביז צום משוגע ווערען פערשעהמט, פער'מיאוס'ט, ערנידעריגט וועל איך ווי א וואקלענדיגער בוים שטעהן און אויס הערען דיזע פראגען וואס וועלען צולעכערען מיין ברוסט און צושמעטערען מיך אין גאנצען ווי א בערגעל שטויב בעת א שטורם ווינד.

וואס וועל איך איהם ענטפערען, וואס?

— דיין טאטע איז א נארישער שאלטיק געווען, דיין טאטע איז — — — —

אָ, מיט וואס פאר אויגען וועט ער מיך אנקוקען, מיט וואס פאר א בליקען וועט ער מיך דורכלעכערען!...

און ווי א פער'משפט'ער צום אויפגעהאנגען ווערען, וועל איך שטעהן פאר איהם און ווארטען אויף זיין פסק דין וואס ער וועט ארויסטראגען איבער זיין מאמען, איבער זיין אומגליקליכער און עלענדער מאמען!...

שווארץ און שווער טוליעט זיך די נאכט צום פענסטער און קלינגט מיר אב אין די אויערען דעם קלאנג פון א רוהיגער און דרימלענדער וועלט... זי דערצעהלט פון ווייכע געלעגערס, פון ליעבע שמועסען, פון צערטליכע לאסקעס, פון הייסע קושען, פון פייערדיגע ליעבע ווערטער... זי דערצעהלט מיר, די שטאָק בלינדע נאכט פון אלעס צו וואס מיין הארץ האט געצויגען, צו וואס איך האב געשטרעבט און צו וואס מיין נשמה האט גענארט... זי דערצעהלט מיר פון זאכען פאר וועלכע איך האב קרבנות געבראכט און פאר וועלכע איך צאהל, צאהל און וועל אייביג, אייביג צאהלען...

און די סודות פון דער פינסטערער נאכט מאכען נאך טויזענד מאל דריקענדער מיין הארץ, מאכען נאך טויזענד מאל מעהר איינזאמער מיין עלענדקייט, מיין פלאג, מיין צער און וועהטאג.

און עס שעפט זיך ניט אויס מיין ים מוטער טרעהרען און עס ווערט ניט צופלאצט מיין מוטער הארץ און עס ווערט ניט פערלאשען מיין בענקענדע נשמה.

זאג, טהייערע מאמע, האסטו מיך, דיין טאכטער, פון שמאָהל אויסגעשמיעדעט? זאג, מאמישע, פון וואס פאר א שטאָף בין איך אויסגעקנאטען? פון וואס פאר א גייסט איז מיין נשמה בעשאפען?

אָ, ווי גרויזאם! קיין ענטפער פון קיינעם! קיינעם אויסער איך און די שווערע טריט פון מיין איינזאמען, דריקענדען און ביז צום טויט ווארנענדען עלענד.

עלענד... א־י־י־נ־ע אליין...

אף ברי.

אף ברי
מארגען אין דער פריה,
אתת שם
ביים קבצן אין דער היים,
שר מטר
אוי, טאטע פאטער!...

א פאלקס ליעד.

א אידיש ווערטיל — „הוליע קבצן". און ער האט געבעך א בריה, דער קבצן?

די תורה האט פערזאגט „ושמחת בחגך" — מוז מען דאך פרעהליך זיין, מוז מען דאך הוליען!...

„דער רבי האט געהייסען לוסטיג זיין" — פערקאשערט מען די פאָלעס, מאכט מען לויז דעם גארטעל און מען נעהט א טענציל...

און אז די תורה האט געזאגט „אין שמחה אלא בבשר ויין" — מען קען זיך ניט משמח זיין סיידען מיט פלייש און און מיט ווין — העלפט דען עפעס?! בארגט מען, לייהט מען, פערזעצט מען — און עס מוז ווערען.

דערויף איז דאך יום טוב. ער, כביכול הייסט!

אבער אט איז דער יום טוב אוועק, די פאָלעס ווערען אבגעקאשערט, דער גארטעל ווערט פון דאס נייע פערבונדען, ניטא מעהר...

און פון דעם „פלייש און ווין" קלערט שוין מעהר דער קבצן ניט. הלוואי באטש ברויט מיט קארטאפעל!

נור „פלייש און ווין" אום יום טוב האט געמוזט ווערען. דאס האט ער, כביכול, געהייסען. ברויט און קארטאפעל אבער אין מיטען וואך האט ער ניט געהייסען. איז טאקע ניטא...

און אז דער קבצן דער הוליאק שטעהט נאך פאר'ן לעצטען מוסף און און אין קאפ איז נאך דער ביטערער טראפען זאגאר ניט אויסגעניכטערט געווארען אין גאנצען, ציטערט שוין אויף איהם די הויט פאר דעם אנקומענדען טאג...

ס'קומט א ווינטער. מען מוז הייצען, מען מוז זיך בעקליידען, מען מוז זיך שוכען און קינדער מוז מען געבען עסען.

און פון ניזשני און פון יאלטא און פון וויניפעג און פון קאלגארי קומען שוין טעלעגראמעס וועגן שנעען, וועגען פראסט.

זאגט דער קבצן דאס לעצטע שטיקעל יום טוב'דיגע מחזור, ער איז כלומר'שט מתפלל אויף „גשם", נור מיט א בעזונדערען פירוש המילות, נור מיט א משונה'דיגער כונה:

אף ברי —
מארגען אין דער פריה
אתת שם —
ביים קבצן אין דער היים,
שר מטר —
אוי, טאטע פאטער!...

וואס געהט געבעך אן דעם קבצן „גשם", אז ער האט געבעך קיין שיך ניט, ער האט קיין קלייד ניט, ער האט צום מאל דאס שטיקעל ברויט ניט?!...

און דער יקרות איז אזוי גרויס, אזוי ברענענדיג!

אט הויבען זיך אן די לאנגע אבענדען. ביי לייטען וועלען וואקסען קופות געלד אויף די גרינע פעלדער פון די קארטען טישלעך. דארטען וועט ניט פעהלען זאגאר א געגזעל און א פלעשעל שאמפאניער.

ווער וועט אבער געדענקען דעם ביטערליכען קבצן, דעם הונגעריגען, דעם נאקעטען, דעם פארוועסען?!...

ווער וועט זיך דערמאהנען אן זיינע קליינינקע עופה'לעך, פערשמאכטע קינדערלעך — אין די ביטערע צייטען פון יקרות, פון הונגער און קעלט?

אויף „גשם" בעט מען ביי גאט. וויל ער, פאלגט ער, וויל ער ניט, פאלגט ער ניט.

ביי וועמען אבער בעט מען אויף ברויט?

ביי אונזערע עסקנים, ביי אונזערע כלל מהוערס? — זיי פאלגען דאך געוויס נים!

ביי די גוים האט מען שוין פון איינע וואכען אנגעהויבען בעציייטענס טהון געגען יקרות. מען זוכט עצות פאר'ן ארימאן. און ביי אונז?

שוין פון איינינע וואכען ווי מען האט אנגעהויבען בעציייטענס — שפיעלען אין קארטען...

און דער ארימאן איז מתפלל:

אף ברי —
מארגען אין דער פריה,
אתת שם —
ביים קבצן אין דער היים,
שר מטר —
אוי, טאטע פאטער!...

שלום עליכם.

אברהם'על.

אז איך האב זיך מיט זיי באגעגענט, זיינען זיי ביידע צוזאמען אלט געווען כמעט צוויי הונדערט יאהר.

—אברהם'על! מיר האבען א גאסט.

„ווער איז?"

און דאס פאר פאלק פון צוויי הונדערט יאהר האבען מיך אויפגענומען מיט פרייד, מיט פערגעניגען.

ביידע ניעדעריגע, ווייסע ווי נעפאלענער שניי, אהן ציינער, איינגעבויגענע, נאר פרעהליכע, ציכטיגע לעבעדיגע, וויזען אויס ווי ברודער און שוועסטער, ניט ווי מאן און ווייב.

—איך געדענק נאך אייער זיידען, אייער עלטער זיידען, געווען א וואילער איד, נאר א וואוילער, אבער טאקי נאר א וויאלער, ניט אזוי ווי היינטיגע אידען ניין, אבער טאקי גאר ניין! מיר האבען זיך בעקענט מיט איהם, א פנים וואו האבען מיר זיך בעקענט מיט אייער עלטער זיידען?...

ער שמאקעט מיט די ליפען און דערצעהלט מיר אלטע מעשיות פון אמאליגע יאהרען, און דערמאהנט ער זיך אן יענע יאהרען, ווערט ער ווי מונטערער, פרישער אינגער.

„הער נאר, סערדצע! זאגט ער צו דער אלטיטשקער, „געדענקסט ניט נשמה מיינע, ווי אזוי האט געהייסען דער פריץ וואס זיין עלטער־עלטער־זיידע האט פון איהם געהאלטען די ארענדע, הא, סערדצע?"

„פאן פרעזשעשרזאנסקי", זאגט זי, „אברהם'על פאן פרעזשעשרזאנסקי האט ער געהייסען".

„יא ביסט גערעכט, סערדצע, ביסט גערעכט. פאן ברעזשעשרזאנסקי האט ער געהייסען".

און זי פייפען אוים מאדנע דעם דאזיגען נאמען מיט'ן צונג.

„דאס האט בעדארפט זיין, סערדצע ניט זעהר לאנג. א יא? ווי מיינסטו, סערדצע?"

„ניט לאנג אברהם'עלע, ניט לאנג, א יאהר... א יאהר זעכציג אדער זיבציג ניט מעהר, ניט מעהר ווי א יאהר זיבציג ענטפערט איהם די אלטיטשקע.

און דער אלטער יונגערמאנטשיק דערצעהלט מיר אלערליי מעשיות, אנעקדאטען, ביז שפעט אין דער נאכט אריין.

„קום שוין, אברהם'ניו, קום שוין שלאפען!"

און די אלטיטשקע נעהמט דעם אלטען און פיהרט איהם אב פאר א האנד שלאפען, ווי מען פיהרט אב א קליין קינד, און אין עטליכע מינוטען ארום קומט זי ארײן שוין צו מיר אליין, אביסעל אויסגעטהאן, מיט א ווייסען אנגעקראכמאלעטען שלייער אויף'ן קאפ און מיט עטליכע שפילקעס אין מויל. זי זעצט זיך צו צו מיר אביסעל שמועסען, און מיר שמועסען וויעדער א היבשע ווײלע און מיר קענען זיך גאר זאט ניט אנרעדען. דאס הייסט ניט איך רעד: זי רעדט, די אלטיטשקע רעדט, און איך הער זי אוים.

„איהר קענט זיך גאר ניט פארשטעלען", זאגט זי צו מיר, אנגעשפארט אויף די אויסגעטריקענטע עלענבויגענס. „איהר קאנט זיך גאר ניט פארשטעלען, ווי שוואך מיין אברהם'על הויבט אן צו ווערען די לעצטע צייט, איין איבעריגע האלבע שעה לאז ער זיצען ביי דער נאכט, ווערט ער מיעד און מוז געהן שלאפען. נאר למאי זאל איך זינדיגען, א דאנק גאט דערפאר. קיין סך אברהם'לען, ווי מיין אברהם'על, איז ניטא. איך האב נאך פון איהם קיין איינציג מאל חלילה, קיין אום כבוד ניט געהאט, קיין קרום ווארט ניט געהערט, פון דער ערשטער שעה נאך דער חופה ביז היינטיגען טאג צו הונדערט און צוואנציג יאהר. למאי זאל איך זאגען? איך האב צו איהם גאר ניט, איך האב צו איהם גאר נים, און מיר לעבען זיך, ברוך השם צופריעדען, ווי גאט האט געבאטען, און צום אויפערשטען קיין טענות האבען מיר אויך ניט. ער פיהרט אונז אוים פון כמה יאהרען און מיר דארפען חלילה צו לייט ניט אנקומען, און קיין פרעמדס האבען מיר נאך קיין מאהל ניט פערנומען, געלויבט איז גאט ב"ה..."

„נו, און אייערע קינדער?"

„מיינע קינדער?... ער־ער־ער! גאט ב"ה האט מיך געשטראפט, אוים געשטארבען אלע קינדער... אייניקלעך האבען מיר געלויבט דעם אויבערשטען, אור אייניקלעך און אור־אור אייניקלעך קיין עין הרע ניט... נאר קיין קינדער ניטא. אלע אויסגעשטארבען".

די אלטיטשקע האט זיך פערטראכט. אין א מינוט ארום רופט זי זיך אן צו מיר:

„וואס זאגט איהר עפעס אויף איהם?"

„אויף וועמען?"

„אויף מיין אברהם'לען".

איך האב ניט געקאנט פערשטעהן, וואס זי מיינט דערמיט, האב איך נאר א שמייכעל געטהאן און האב איבערגעטראגען אונזער שמועס אויף איין אנדער ענין.

מיר האבען נאך לאנג — לאנג פערבראכט; מיר האבען גערעדט וועגען אלערליי זאכען און וועגען פערשידענע לייט, נאר מעהר און אפטער פון אלע האט זיך געדרעהט ביי איהר אויף'ן צונג אברהם'על, איהר אברהם'על.

אברהם'על איז געווען א ביישפיעל אויף יעדען אופן, א פערגלייכען צו יעדען מענשען, אברהם'על! אברהם'על!

עס האט זיך מיר אויסגעדאכט, אז עס זיצט אקעגען מיר א ווייבעל, א יונג ווייבעל, ניט קיין אלטע אידענע פון קרוב צו הונדערט יאהר.

איך וואלט א בעלן זיין וויסען, וואו איז אצינד דאס דאזיגע פארעל?...

הומאר　　　　וויץ　　　　סאטירע.

שבת אויבם.

יענקעלע שלים מזל.

אזא טיפ, ענטדעקט און אויגעפארשט ביי על ראטפת.

קודם כל — לייקענט יענקעלע אז ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול מכרזת ואומרת בת פלוני לפלוני. וואָרים ווען דאס וואלט געווען אמת, וואלט דאך יעדער בחור געזעסען ווי א פריין און געווארט ביז איינע וועט קומען און זאגען: הער נור בחור, דו האסט קויטיגע וועש צום וואשען, אדער זאקען צום פערצירעוען, גיב זיי אהער, וואָרום איך בין דאך דיין באשערטע גו, פאסירט דען אזעלכעס? — ניין! דערפון דרינגט יענקעל אז א באשערטע מוז מען ערא־בערען פונקט ווי מען ערא־ערט יעדער אנדער זאך אין דער־וועלט, נור מ'דארף זיין „סמארט" געגוג און אנווענדען ריכטיגע מיטלען דערצו.

וואלט דאך איינער געקענט מיינען אז יענקעל צעהלט זיך צווישען די גע־האלפענע, איז דוקאָ ניט. ווייסען ווייס ער גראדע פון די פאסענדסטע מיטלען ווי אזוי צו פאנגען א באשערטע, אבער ווי זאגט מען עס: אז איינער האט ניט קיין מזל העלפען איהם ניט זיינע חכמות. און ווירקליך איז עס אזוי. וואסערע מיטלען האט שוין דען יענקעל ניט אויס־געפרובירט? געררייצט זיינע בעקאנטע מיידלאך מיט א בילד פון א שעהן מיי־דעל, וועלכע געפינט זיך אין אלד־קאנ־טרי און ווינשט צו ווערען זיין כלה; גע־זונגען שבחים צו א מיידעל און צור זעל־בער צייט געמאכט אש און בלאטע פון אלע באיעס וועלכע אנ'ערקענען איהר ניט; געקנעלט אנאטאמיע מיט אנ'אנ־דער מיידעל אום אוועק צו הרגענען איהר שעמעוודיגקייט אין נאמען פון דער וויסענשאפט; — געהאלפען איינ־ער'ס עלטערען מיט ראטה און טהאט כדי זיי זאלען איהם חתונה מאכען מיט זייער טאכטער. בקיצור אלץ אזעלכע מיטלען וועלכע זיינען פאר פילע „שור קעטש" אבער פאר יענקעל שלים־מזל בלויז ביטערניש און פערדרוס.

די לעצטע צייט איז ער געפאלען אויף א המצאה און טענה'ט ווי יענער פוקס: „די וויינטרויבען זיינען זויער", ד. ה. ער יענקעל וויל גאר ניט חתונה האבען. און ווען ער זאל יא וועלען, געפי־נען זיך דא ניט קיין פאסענדע מיידלאך פאר איהם. און א פאסענדע, וועט ער פאהרען זוכען אין די סטייטס. און טאָמער וועט אלץ ניט געלונגען אויפצוזו־כען זיין „באשערטע" וועט ער זיך דאן גאר נעהמען צו ריעל עסטייט ביזנעס און ווערען א באנאנא פעדלער.

יום טוב נאָטיצלעך.

פון ז. פראסאוו.

זיי א מענש, וועסטו זיצען אין סוכה! ווייבער, ניט אייך מיינט מען דאס!

* * *

— וואס איז דער אונטערשיעד פון א „הושענה" דא און אין רוסלאנד?

— אין רוסלאנד אן אבגעשמיסענע „הושענה" טויג ניט מעהר און דא — ווערט עס א פאליטישען.

* * *

— פאר וואס טארען ווייבער ניט זי־צען אין סוכה?

— דערפאר ווייל די מענער ווילען האבען א ריכטיגען יום טוב, האבען זיי פערבאטען די ווייבער צו זיצען מיט זיי ביי איין טיש און ווערען געבאדערט פון ווייבערשע פאדערונגען.

* * *

די איטאליענישע בישאפען פיהרען אן א קאמפף געגען דער איצטיגער מאָ־דע פון דאמען קלייהונג און דער ערצ־בישאפ פון מעסינא האט אויפגעפאָ־דערט אלע גלחים זיי זאלען ניט אנ־נעהמען אויף מתודה זיין די דאמען וואס געהן אונמאראליש געקליידעט.

איצט איז צו ערווארטען אז וועניגער פרויען וועלען דארפען זיך מתודה זיין.

נאָטיצען פון דער וואָך.

פון א נארד ענדער.

אין א שטעדטיל אין די סטייטס האָבען איינעע פרויען, וועלענדיג ארויס־טרייבען אן 18 יעהריגע מיידעל פון שטאדט, זיך איבערגעטהאן אין מענער־שע קליידער, האבען איהר אויסגעטהאן א נאקעטע און אויסגעשמירט מיט סמאָלע.

א מכה וואלט אן אנדער לאנד וועל־כע איז וועניגער „ציוויליזירט" פון די סטייטס, ערפונדען אזא מיטעל ווי צו פטור ווערען פון א מענשען

* * *

און די דארטיגע פאליצייי שווייגט. זי גיט צו אז מען האט דער מיידעל גע־ווארענט ארויסצופעקלען זיך פון דער שטאדט, האט זי בעדארפט פאלגען.

זעהר איהר שוין וואס דער סוף איז ווען מען וויל ניט פאלגען דער אמערי־קאנער פאליצייי?!

* * *

דער יאפאנישער גענעראל נאָגי וועלכער האט זיך אויסגעצייכענט אין דער רוסיש יאפאנישער מלחמה, איז בעגאנגען זעלבסטמארד אין דעם טאג פון דעם מיקאדא'ס לויה.

זיין טויט פערדריסט אונז גאר ניט, וועט זיין מיט א יאלד וועניגער. אונז פערדריסט אבער טאמער האט יאפאן ניט נאך אזא גענעראל אויף צו לער־נען רוסלאנד דרך ארץ.

* * *

די רוסישע צייטונגען בעהויפטען מיט א רייהע פאקטען אז דער בעוואוס־טער הוליגאן און אנטיסעמיט סובאָרין האט זיך ניט געקענט בעגעהן אהן אי־דען און ווי אין די ערציהונג פון זיינע קינדער, אזוי אויך אין זיין צייטונג, זיין קלוב, זיין טהעאטער און אפילו אין זיין קרענק האבען אידען גענומען א וויכטיגען אנטהייל.

וואס אונז אַרט איז למאי האט אין דעם מלאך המות ארבייט קיין איד קיין אנטהייל ניט גענומען.

* * *

אין לאס אנדזשעלאס האבען א יונגע פאָרעל, ביידע גראדואירטע פון קא־לעדזש געהייראטה מיט דער בעדינגונג

אן עסטרייכישער גלח האט אין זיי־נער א רעדע שטארק קריטיקירט די היינטיגע מאדע פון קליידונג. אמאל — זאגט דער גלח — האט מען נאך דער קליידונג דערקענט וועלכע איז א מא־ראלישע פרוי און וועלכע ניט. און היינט (בעוונותינו הרבים) געהען אלע פרויען אונמאראליש געקליידעט אז עס איז שווער צו אונטערשיידען.

ארימער גלח! ער'ט געמוזט געבעך כאפען א מיאוס'ען פסק.

* * *

ווי בעוואוסט, האבען מיר אידען בעטראכט די יאפאנעזעס אלס „געווע־זענע" אדער „צוקונפטיגע" ברידער, נור איצט ווען די בעסטע פון זיי זיינען גאר האלדז און בויך שניידער, מוזען מיר זיין פארזיכטיג, טאמער האלטען זיי פון דעם פרינציפ „טהו יענעם וואס דו טהוסט פאר זיך".

* * *

א מערקווירדיגע זאך מיט אסאוו־סקין. ער האט זיך אונטערגענומען צו דערצעהלען אונז פון דער אידישער געשיכטע אין וויניפעג, דערצעהלט ער גאר פון אזעלכע געשיכטעס וואס האָבען נור וואס פאסירט.

וואס זשע, מיר לעזען דען ניט קיין הענדבילס?

* * *

אידען פון דער וועסט! צו אייך פאהרט אונזערער א קאסטימער י. סקלאוער. נעהמט איהם דארט גוט אויף, נור פערהאלט איהם ניט. מיר האבען ניט מעהר ווי איינעם אזעלכען און מיר ברויכען איהם אויף צו באקען „חנוכה לאטקעס".

אז זיי ערלויבען איינער דעם צהייטען צו פיהרען לינקע ראמאנען.

יאלדען וואס זיי זיינען! ניבאי וואלט ער גלייך גענומען די בארדערקע און זי דעם בארדער און אן עק. וואצו האבען זיי נאך געדארפט הייראטהען? נור אז מ'שמועסט אז די לייטע האבען גע־דינגט קאלעדזש איז דאך ניט שייך.

* * *

אין כינא איז א איד ערהויבען געווא־רען צו דער שטעלע פון א קאבינעט מיניסטער.

געוועך מינה, א איד ווערט ערגען ניט פערפאלען, אפילו אין כינא. און אויב ער קריגט דארטען ניט קיין שטע־לע פאר א מלמד אין א תלמוד תורה, ווערט ער א מיניסטער.

* * *

אין נויארק האט א ניגער זיך אוועק־געשטעלט אין סטריט מיט א פעקיל געלד און געטהיילט צו די ווייסע פארביינעהער, ערקלעהרענדיג אז ווען אלע שווארצע וואלטען אזוי געטהאן, וואלטען זיי די ווייסע ליעב געהאט. דער ניגער איז ארעסטירט געווארען און ערקלעהרט אלס משוגע.

אלץ הייסט משוגע! אט טהיילען די אידען שוין יאהרען לאנג זייער געלד צו די ווייסע און עס העלפט זיי ווי א טויטען באנקעס, וויל א שווארצער עפעס אויספיהרען?!

* * *

צוויי פרויען האבען פאהרענדיג אין אן אויטאמאביל בעמערקט ווי א טרעמפ איז בעפאלען א פארמער און געוואלט איהם דערשטיקען. זיי זיינען צוגעלאפען און האבען מיט די העט פינס פערטריבען דעם מערדער.

זעהט איהר שוין אז ניט נור די פרוי־ען זיינען נוצליך דער געזעלשאפט, נור אפילו זייערע העט פינס. ברענגען גרוי־סע נוצען. און די מענער מורמלען נאך אז די פרויען מאכען זיי אומגליקליך מיט זייערע העטס און פינס.

* * *

אין סקענעקטעדי האט א גלח אוועק־געווארפען זיין שטעלע און אוועק אר־בייטען אלס א פראסטער טאג אר־בייטער.

ווי זאגט אן ענגלישער: „דהי רייט מען אָן דהי רייט פלייס" — דער ריכ־טיגסטער דזשאב פאר א גלח.

* * *

דיזער גלח ערקלעהרט אז מען דארף שוין קיין גלחים יעצט ניט האבען.

וואס זשע קומט ארויס אז דאס זאגט בלויז איין גלח?

* * *

אין אדעסער מושב זקנים איז גע־שטארבען א איד אין עלטער פון 127 יאהר.

דאס, זאגען מיר, מעג פערצייכענט ווערען אין דער וועלטס געשיכטע אלס דער גרעסטער וואונדער: א איד זאל אפלעבען אין רוסלאנד 127 יאהר און קיין איין מאל ניט דער'הרג'עט ווערען אין א פאגראם.

פאָטאָגראַפער.

צו יעדען גאנצען אדער האלבען דאזען בילדער, בעקומט איהר זעקס פאסטיל קארדס בילדער פריי.

Smith's Art Gallery, 405 Selkirk Avenue

S. Rosenthal

311 Notre Dame Ave. Phone Garry 4673

אז איהר ווילט א גוטען סוט נוט געפיט לכבוד יום טוב, כאפט זיך אראב צו מיר.

צו די אידען אין דער וועסט.

מר. י. סקלאוער מאכט יעצט א טור אין וועסטערן קענעדא וואו ער וועט האלטען פארלעזונגען איבער אידישע פראגען. די יעניגע אי־דישע ארגאניזאציאנען וואס ילעגוו אראנזשירען מיט איהם א פארלעזונג אדער צוויי, זאלען זיך גלייך שטעלען מיט איהם אין פערבינדונג.

מר. סקלאוער וועט פאר איין וועגס אויך זאמלען נייע סובסקרייבער פאר דער צייטונג „דער איד" און קאלעקטען ביי די אלטע סובסקרייבערס.

אדרעסירען

J. Sclover, c. o. "The Israelite",
796 Main St., Winnipeg, Man.

פענסאָן און שיללער

אָפּערען

גרויסע רעדוצירטע פרייזען אין שיפסקאַרטען.

פון ליבאווע נאך וויניפעג	$56.00
פון ראטהערדאם נאך וויניפעג	$54.50
פון אנטווערפען נאך וויניפעג	$54.50
פון פאריז נאך וויניפעג	$52.00

מיר שיקען די פאסאזשירען מיט די גרעסטע און שנעלסטע שיפען.

פרייזען פון געלד נאך אויסלאנד:

100 רובעל קאסט	$51.50
100 קראנען קאסט	$20.20
100 רומענישע פראנק קאסט	$19.55

מיר האָבען גרויסע סנעפס אין הייזער און לאָטס.

Fenson & Schiller

שיפסקאַרטען און ריעל עסטייט אָפיס.

854 Main Street　　Phone St. John 162

ב. מיללער און י. הורעוויטש

פיפעלס בוק סטאָרס

824 מיין סט. און 552 סעלקירק

143 פהאָן סט. דזשאָהן

לערענט די לאַנד און איהר שפּראַך.

מיר האבען אריינגעקראגען א סטאק פון אלערהאנד אידיש־ענגלישע און רוסיש־ענגלישע מעטהאדען, ווערטערביכער און בריעפענשטע־לערס דורך וועלכע איהר קענט אין משך פון א קורצע צייט זיך אויסלערנען שרייבען, לעזען און רעדען ענגליש אהן דער הילף פון א לעהרער. מיר האבען אויך אלע לעהר ביכער פאר דער נייט־סקוהל, ווי רידערס, ספעלערס, גרעמערס און אלע אנדערע סקוהל זאכען. אונזערע סטארס זיינען אפען יעדען טאג (אויך זונטאג) ביז 11 אוהר.

דריזורי'ס רײדוואוד לאַגער.

די בעסטע אין מארקעט.

געמאכט ביי די בעוואוסטע

Golden Key Brand
Aerated Waters Ale
and Stout
Winnipeg, Manitoba.

טהאָר און אינדיען מאָטאָר סייקעלס.

בייסיקלס פון $35 און מעהר
אויך ריפייר און סאנדריס
פון אלע סארטען

North End
Bicycle Co.

849 MAIN ST.　PHONE S. J. 633
Opposite Dufferin Avenue.　(1210

WINNIPEG SAFE WORKS, Ltd.

איהר קריגט ביי אונז נייע און סעקאנד הענדיגע

סייפס פייער־קאַסעס און קעש רעדזשיסטערס

פרייזען מעסיגע. אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

די בעסטע קוואליטי. קומט זיך איבערצייגען.

50 Princess St.　Winnipeg, Man.

ב. י. גאלדשטיין.

א אינטערוויו מיט א מערדער.

ווען איך בין אהיים געקומען, האב איך געטראפען פאלגענדען בריעף פון מיינעם א פריינד, אן אויפזעהער פון נ—ר טורמע:

„ליעבער פריינד. דו האסט מיך געבעטען אז ווען איך וועל האבען עפעס אן אינטערעסאנטען פערברעכער, זאל איך דיר פון איהם מודיע זיין, אום דו זאלסט קענען קריגען מאטעריאל פאר א ווערק.

„איך האב יעצט די געלעגענהייט דיר אזא פערברעכער צו צושטעלען. ער איז דער ערשטער ארעסטאנט זייט איך בין אויפזעהער אין טורמע, וואס זאל אזוי אינטערעסאנט זיין. אויך זיין מורא'דיגער, מערדערשער פערברעכען איז אויף'ן העכסטען גראד אינטערעסאנט. עס איז מיר געגנג שווער געווען ביז איך האב ביי איהם גע'פועל'ט אז ער זאל זיך לאזען אינטערוויוארען פון דיר. איך האב איהם געמוזט זאגען אז דו ביזט אן ארימער רעפארטער און ערשט דאן איז ער בעשטאנען". — —

איך בין גלייך אוועק אין טורמע, מען האט מיך אריינגעפיהרט אין זיין צימער: דאס איז געווען א גוט געוויקסיגער, טונקעל הויטיגער מאן, מיט גלאט ראזירטע באקען, א שטרענג פנים, צוויי בליצענדע אויגען און אן אויסגעצויגענער שטערן. זיין שפאן איז שווער און שטארק. אין גאנצען האב איך פאר זיך געזעהן א שטרענגע און בעוואוסטזיניגע פערזאן.

ער האט איין דורכדרינגענדען און שארפען בליק געווארפען אויף מיר און גלייך זיך הארט נעבען מיר אוועקגעזעצט און אנגעפאנגען גאנץ שטיל, גלייך ער וואלט מיר ענטדעקט א גרויסען סוד.

— עס איז א געהיימניס? — פרעג איך איהם.

ער האט אויסגעגלאצט זיינע גרויסע, שווארצע, דורכדרינגענדע אויגען אויף מיר און נאך שטילער א זאג געטהאן:

— אלע האבען מיר ליעב סודות. דער אונטערשיעד איז נור וואס פאר א סודות. איינעם איז אינטערעסאנט צו וויסען וואס עס קומט פאר פון יענער זייט וואנד אין שלאף צימער, וואו א יונג פארעל האבען זיך נור וואס פערשלאסען, אן אנדערען איז אינטערעסאנט צו וויסען דעם סוד פון דעם שטיל מורמלענדען טייכעל, א דריטען איז אויפפאלענד דער סוד וואס עס קומט פאר פון יענער זייט ווענדטיל אין מענשליכען שארבען, פאר גאר אנדערע איז פאקענד די געהיימניס פון לעבען. אבער סודות האבען מיר אלע ליעב.

— און וואס למשל פאר א סוד איז אייך אינטערעסאנט? — האב איך א פרעג געטהאן.

— מיר — האט ער געענטפערט מיעד איז אינטערעסאנט דער סוד פון דעם מענשענס אויגען וועלכער פרעגט ווענינגער און זעהט מעהר.

— הייסט עס, אז איך זאל גאר ניט פרעגען?

— דערווייל הייסט עס אט פונקט אזוי ווי איהר אליין זאגט.

— און וואס איז מיט מיין קומען אהער? איך בין דאך געקומען פון אייך עטוואס ערפאהרען און ווי קען מען ערפאהרען ניט געפרעגטערהייד?

— אט דאס איז די מעשה: זאגט מען אייך אז יעדער קען זיין רוהיג ווען ער איז פערזארגט מיט קראפט און מוטה, לויפט איהר און בויעט קריעגס שיפען און נוצט אויס די וועלט מיט שטאהל און אייזען אויף שפיזען און ביקסען; זאגט מען אייך אז א מענש דארף זיין פערזארגט אין לעבען, רויבט איהר איינס ביי דאס אנדערע דעם לעצטען ביסען ברויט ארויס און ווארגט און שטיקט ביי וועמען איהר קענט נור עטוואס פאר זיך בעקומען און זאג איך אצינד אז איהר זאלט ניט זיין אזא איינגעגעסענער מיט פראגען, מיינט איהר אז איהר דארפט שוין שטומען ווי א פיש. אלענפאלס גלויב איך אז איך וועל אייך פיעלע פראגען פערשפארען.

ווי קום איך אהער. צווישען אזא באנדע ציגיינער, רויבער, גנבים, גזלנים און מערדער? דאס איז נאטירליך אייער ערשטע פראגע, דאס איז דער ערשטער סוד וואס איהר ווילט איהם דערגעהן, ממש עס געהט אייך אין לעבען. און ווען איהר וועט דעם סוד דערגעהן וועט איהר אליין מסתמא קלוגער ווערען. הער געהילפס רעדאקטאר וועט עס דער ערשטער איבערלעזען און אויך קלוגער ווערען, דער שריפטזעצער וועט זיין א צווייטער, דער קארעקטאר — א דריטער, דער רעדאקטאר — א פיערטער, נאכהער דער גאנצער פערסאנאל און אויף מארגען די לעזער, איין לעזער נאכ'ן אנדערען און — די וועלט וועט אין א שענעם פריה מארגען אויפשטעהן כאפען א צייטונג און מען ווערט חכמים. ניט אמת אפשר, וואס?

יא, צוליעב דעם אליין איז כדאי איך זאל אנשטרענגען מיין ערזאינערונג, ארויסברעקלען פאר אייך אלעס וואס עס האט זיך אנגעקליבען אויף מיין נשמה און כסדר האלטען קאפ, ניט פערפעהלען חלילה איין פאסירונג, ווייל ווענינגער א פאסירונג, ווענינגער אביסעל חכמה קריגען אייערע לעזער און וואס ווענינגער אביסעל חכמה — —

— מיין הערר — האב איך איהם געפרובט איבערשלאגען, אבער ער האט ניט געלאזט.

— איך וויים, איך וויים וואס איהר ווילט מיר זאגען, איהר ווילט מיר ערקלעהרען אז ביי אייך זיינען דער עיקר ניט די לעזער, אייך איז מעהר וויכטיג וויפיעל שורות איהר וועט ביי מיר מאכען, מסתם אזוי פיעל פיאטאקלעך וועט איהר אריינקריגען און וואס מעהר פיאטאקלעך אלץ גרעסערער ארימאן וועט איהר זיין. איך וויים, איך וויים אז אפילו יענע וואס געבען אב אלע זייערע יאהרען פאר רייך ווערען, ווען זיי שלאגען זיך אן פעסער מיט גאלד און זעק מיט רענדלעך און אז עס שלאגט די לעצטע מינוט און זיי קעהרען זיך אום מיט'ן געזיכט צו דער וואנד אום לייכטער אויסצוהויכען זייער לעצטען אטהעם צוג, ערשט דאן דערזעהען זיי — אומגליקליכע — ווי ארים זיי זיינען. זיי דערפיהלען אז זיי האבען זאגאר ניט וואס אבצוגעבען צום בעשעפער, דען זייער נשמה האבען זיי אין די פעסער מיט גאלד פערפאקט און איצט קומען זיי אויף דער ריינער, אמת'ער וועלט — ווי זיי רופען עס — מיט א העסליכען, פערדארבענעם קערפער צו וועלכען אפילו דער מלאך דומה מיאוס'ט זיך נאהענט צו צוגעהן.

איך וויים אלעס, און דערום וועל איך זיך בעמיהען אייך צו זאפאסעווען מיט מעהר שורות. זאל כאטש דורך מיין שטארבען אויף דער תליה אן ארימער רעפארטער אריינכאפען א מטבע וואס זאל איהם קלעקען אויף א פאר שעהנע שיך מיט קנעפעלעך.

אלזא, שלעפט ארויס אייער בליישטיפט פון הינטער'ן אויער.

אלט בין איך אזוי פיעל וויפיעל איהר, אן ערך א יאהר 2—3 און דרייסיג.

— וואס וואונדערט איהר זיך? — האט ער א פרעג געטהאן, זעהענדיג ווי איך האב א ווארף געטהאן מיינע בליקען אויף זיינע גרויע לאקענס — ווארט צו אביסעל, וועט אייך קיין וואונדער ניט זיין: געבארען בין איך אין ארמוטה. מיינט ניט אז ארמוטה מיין איך דאס מיינע עלטערען האבען קיין פאפיער געלד צווישען זייערע פינגער ניט געהאלטען. איך מיין די ארמוטה וואס איז נאך טויזענד מאל ערגער איידער אייערע: איך האב דוקא געזעהן געלד, פיעל געלד, גאנצע הויפענס מיט זילבערנע און גאלדענע מטבעות. אבער איך האב געמוזט אבקומען בלויז מיט זעהן. אין די הענט האט מען מיר עס ניט געטרויעט, אפילו דאן ווען איך בין שוין פעהיג געווען ניט צו פערליערען און ניט איינצושלינגען. דער טאטע מיט דער מאמען האבען טאג ווי נאכט געהאלטען אין איין צעהלען; אין מיינע אויגען האט שטענדיג שעמערירט דער אבגלאנץ פון דאס געלד, אין מיינע אויערען האט אימער געקלונגען דער קלאנג פון דאס געלד; געוואוסט האב איך אלע גוטע זאכען וואס גוטע מענשען געבען פאר דאס געלד און דאס געלד גופא — דאס האט מיין טאטע געהאלטען פערשלאסען און איך האב עס זעלטען ווען מיט א פינגער אנגעריהרט.

ערשט ווען איך בין גרעסער געווארען, האב איך זיך בעקאנט מיט א קאזאקער מיידעל וואס האט אימער געשמייכעלט פון מיין נארישען טואלעט וואס איז געווען לויט דעם געשמאק פון מיין מאמען און זי האט מיר דערצעהלט אז איהרע ברידער קענען מיר פאר אייך לומפיגען רובעל מאכען א שליסעל וואס זאל זיך פאסען צו מיין טאטענס געלד קעסטיל, ווען איך וועל נור שכל האבען אראבצונעהמען מיט וואקס די פארמע פון דעם שלאס.

אז איך האב מיין ערשטע שטיקעל גנבה אבגעארבייט בעסער און טאלאנטפאלער ווי איהר אייער ערשטען רעפארט — דערויף וועט אייך עדות זאגען דאס קאזאקע מיידעל וועלכער איך פלעג יעדע וואך געבען א רובעל פאר איהר גרויסער ענטדעקונג, פאר איהר גראדען שכל און אויך אלס אנערקענונג פאר דעם רובעל וואס זי האט מיר געליהען צו בעצאהלען איהרע ברידער פאר דעם שליסעל...

און אז איך וועל אייך צוגעבען אז מיט איין מאל אריינטהאן די האנד צום טאטען אין שיפלאד, האב איך מעהר פערדיענט ווי איהר פאר לייגען און זאגען שקרים א גאנצען מאנאט, וועט איהר דאן, גלויב איך, שוין פערשטעהן אז איך מיין ניט קיין ארמוטה פאר וועלכער עס ציטערען רעפארטערס, לייזדאקעס און קליינע מענשעלעך.

איך האב אבער קיינמאל קיין קוש ניט געפיהלט אויף מיינע באקען פון מיין טאטען, קיינמאל האט מיך די מאמע אויף'ן שויס ניט געהאלטען, קיינמאל האט איהרס א טרעהר ניט בענעצט מיין באק, קיינמאל האט זי מיך זאגאר ניט א גלעט געטהאן.

א ציטערדינער בין איך געווען, א בן יחיד. אבער מיינע עלטערען זיינען געווען צו פיעל פערנומען אויף צו שארען געלד אין שיפלאד אריין, אום איך זאל האבען וואס צו גנב'ענען; צופיעל זיינען זיי געווען פער'עסק'ט און האבען קיין צייט ניט געהאט זיך אומצוקוקען ווי עס וואקסט זייער בן יחיד, ווי ער ווערט ערצויגען און ווי ער דארט און טרוקענט.

ווען איך בין אמאל אריין צו מיינעם א חבר און דערזעהן ווי ער איז ביים פאטער אדער דער מוטער אויף די הענט, אז ער ווערט געצערטעלט, געקושט און געגלעט, פלעג איך באלד ווי אן אונטערגעשאסענער ארויס און פלעג וויינען, וויינען אזוי הארציג, אזוי הארציג...

און איך האב דאך זיי אזוי ליעב געהאט, מיינע עלטערען, און דאך האב איך ביז היינט ניט געהערט ווי דער מאמעס קול זאל אבקלונגען אין די אויערען: ‚מיין קינד, מיין טהייער קינד!'...

אט האט איהר א קליינעם פאל וואס וועט אייך געבען א בעגריעף אויף וויפיעל איך האב געלעכצט און דאס חיות איז מיר אויסגעגאנגען נאך א לאסקע: ביי אונז אין הויז האט געדיענט א קריסטליך מיידעל פון א יאהר 40-50 א הארבאטע, א העסליכע, א מיאוס'ע, אן עקעלהאפט בעשעפעניש, א קורנאסע מיט פערפוילטע ציינער. שטענדיג פלעגט זי ווארטשען, שילטען און זיך שליידערען. קיין געלד האט מען איהר ניט געצאהלט. ערשטענס איז זי געווען א פשוט'ער אידיאט און ניט געוואוסט וואס געלד איז און צווייטענס פערשטעהט איהר דאך שוין אז פאר די קלענסטע שכירות וואלט מען געקענט ביי אונז — א רוסיש קליין שטעדטיל — קריגען א לייטישערע גובערנאנטען.

צו אט דעם ‚מיידעל' פלעג איך אפט מאל צוגעהן מיט אזא ליעבעס פארשלאג: ‚מאריע, גא דיר א שטיק צוקער, נור נעהם מיך אויף די הענט, גלעט מיר דעם קאפ און קוש מיך און דריק מיך צום הארצען'...

און וויפיעל שטיקלעך צוקער, מיינט איהר, פלעגט זי ביי מיר קריגען א וואך? אסור אויב אן ארימען רעפארטערס פאנטאזיע קען אזוי הויך שטייגען.

מיינט איהר דאך אז מיינע עלטערען האבען מיך גאר אבגעלאזט אויף גאטס בערעטה, האט איהר א גרויסען טעות.

געוועהנליך אין מיטען וואך האט דער טאטע קיין צייט ניט געהאט זיך אבצוגעבען מיט מיר און האט מיך דערפאר אריינגעגעבען צו א מלמד וועלכען עס איז געווען שטרענג פערזאגט ‚צו האלטען מיך אין די הענט'.

דער רבי, אדער בעסער געזאגט, רבנים, ווייל אלע יאהר בין איך קלוגער געווארען און געמוזט האבען אן אנדער רבי'ן. אבער אלע רבי'ם זיינען געווען אנגעפלאנטע, אזעלכע פערביטערטע מיט אזעלכע פערשטיינערטע הערצער און טאטערשע נשמות אז זיי האבען געריסען שטיקער פון די קינדער. אנדערע קינדער האבען אבער געהאט טאטעס סוחרים וואס האבען צו זייער מסחר אויסגענוצט זייער איינענע חכמה און שכל און די וויבער האבען זיי איבערגעלאזט אין קיך און ביי די קינדער.

אזעלכע וויבער פלעגען זיך אפטמאל אראבכאפען צום רבי'ן און איהם גוט מקיים פסק זיין למאי ער האט זייער קינד צופיעל אנגעריסען די אויערען, למאי ער האט איהם געמאכט צופיעל אדער צו שטארקע סימנים אויף דעם גוטען ארט וואס איז — ווי איך האב דאן געמיינט — בעשאפען געווארען, אום רבי'ם זאלען האבען וואוהין צו שמייסען — מילא — פלעגט אזא מאמע איינטענה'ן מיט'ן רבי'ן — מען דארף אמאל אבשמייסען א יונגעל, אבער אזוי קאטעווען דארף מען דאך טאקע האבען א הארץ פון א גזלן.

נאך אזא שמועס מיט'ן רבי'ן, האבען אלע יונגלעך געוואוסט אז דער רבי וועט זיי אזוי גיך ניט טשעפען. דער איינציגער וואס האט קיין ישועה קיינמאל ניט ערווארטעט און דוקא אין אזעלכע טעג אריינגעקראגען א גרויסע פארציע, איז געווען איך אליין מיט מיין כבוד; צו מיר פלעגט דאן דער רבי אויסלאזען זיין כעס. ניט דער טאטע און ניט די מאמע האט מיך אמאל אויסגעבעטען פון די גזלן'ישע, מלמדישע הענט.

איין מאל בלויז און דאס — מוזט איהר פערצייכנען — איז געבליבען זעהר א גלארייכער קאפיטעל אין מיין לעבען — האט דעם רבי'ס ווייב שוין ניט געקענט הערען מיינע קולות, ווען דער רבי, אן איבערגעטרונקענער פון ערגעץ א שמחה, האט מיך געקאטעוועט. מיינע קולות האבען בעדארפט שפאלטען דעם הימעל אום דער רבש"ע אליין זאל זעהן ווי זיינע רבי'ם לערנען מיט זייערע תלמידים זיין הייליגע תורה און דאן האט פלוצים זיך אויפגעריסען די טהיר פון דער קיך און די רבי'צין איז אריין, אין איין האנד א טאפ מיט פעדערען, אין דער צווייטער אביסעל פוך. — גזלן, ווערסט דאך דער'הרג'ענען דאס יונגעל! — האט זי ניט מיט איהר קול געשריען.

דער רבי, מורא האבענדיג אלע מאל פאר דער רבי'צין וועלכע פלעגט איהם יאקאבי אמאל א צופ טהאן א ושמעניע בארד פונקט ווי זי צופט א ושמעניע פעדערען, האט ער זיך אבגעשטעלט א מינוט און אפנים בעשלאסען אז אויב ער וועט מיך הרג'ענען ווערט ער דאך אן א תלמיד מיט א היבש ביסעל שכר לימוד, האט ער מיך בלויז אנגענומען ביי ביידע אויערען און אוועקגעטראגען צוריק אויף מיין ארט אויף דער לאנגער, הארטער באנק וואו איך האב קיין כח ניט געהאט שוין צו זיצען.

דאך האב איך יענעם טאג זיך געפיהלט גוט. איך האב שטאלץ ארומגעקוקט מיינע שמיים קאלעגען ווי אייגער רעדם: ‚קינדער, אויך מיין פעל האט ענדליך בעקומען א בעל רחמנות'.

ווען איך בין געווארען א ‚גרויסער', האב איך דער רבי'צין אמאל געליהען א האלבען רובעל און עד היום ניט געוואלט אויפמאהנען. אויך איהר האב איך ניט געוואלט שולדיג בלייבען.

דאס זיינען זיך וואכענדיגע מעשות.

שבת אבער, ווען דער טאטע פלעגט פערוואנדעלט ווערען, ווי היינע זאגט, פון א הונד אין א פרינץ, איז אין איהם אריין די נשמה יתירה. אום איהר זאלט קענען בעגרייפען מיין טאטענס שבתדיגע נשמה, מוז מען אייך דערצעהלען ווי אזוי ער האט דעם טאג פערבראכט:

פרייטאג צו נאכט האט ער זיך פערפוצט אין זיין ‚נייער' שווארצער קאפאטע וואס האט געדענקט נאך די יאהרען ווען דער טאטע איז געפאהרען צו מיין מאמען אין שטעדטיל אריין חתונה האבען און דער גוי מיט זיין פוהרעל זיינען אריין אין א געדיכטער בלאטע און געשטאנען ביז מיין טאטע האט שוין קיין כח ניט געהאט צו פאסטען. דאן איז נאך ביי אונז קיין דראטלאזער טעלעגראף ניט געווען, האט מען געמוזט דעם פוהרמאן אריבערשיקען אין דערביייאינגען שטעדטיל ברענגען א קוילעטש מיט מייערען ציטעס.

מיט דער קאפאטע האט דער טאטע מקבל פנים געווען זיין כלה און פון דאן אן איז ער מיט דער זעלבער קאפאטע מקבל פנים אלע שבת די שבת כלה און די וואזשנע נשמה יתירה.

קומט נור אריין די נשמה יתירה צו מיין טאטען, ווערט ער שוין אן אנדער מענש און ער קען קיין זאך ניט דולדען:

— ווארום שטעהען די לייכטער עפעס אין דער קרום? — וואס עפעס פאר א מאדנער ריח אין קיך? — ווארום זיינען עפעס די חלות אזוי שווער? — וואס זיינען דאס עפעס פאר א פיש? — וואו האסט עס ערגעץ געקויפט אזא נבלה פלייש? — וואו האסטו אויסגעקראצט אזא שמאטע פאר א סערוויט? — — —

דאס זיינען בלויז א פאר פון זעהר פיעל צעהנדליגע פראגען, געווענדעט צו דער מאמען וואס ווערען בעגלייט מיט א צעטיל זידלעריי, קללות און אמאל פליהט אויך א טעלער...

מיט מיר נעהט עס שוין אהן שאלות:

— זעה נור א זיצען ביי א טיש! און שוין קלינגט אב א טראסק. — זעה נור ווי א בחור פרעסט! אין שוין קלינגט אב א צווייטער. — זעה נור א מין אנטהאן זיך, זעה נור א מין קוקען, זעה נור א פאר הענט — — — און יעדער ‚זעה' ווערט בעגלייט מיט פעטש און קולאקעס.

נאכדעם הויבט זיך אן א סדרה פון דערמאהנען זיך.

אזוי ווי איך אליין האב א ביטערען זכרון, אזוי האט דער טאטע מיינער א גאלדענעם זכרון.

— יא — מאכט ער צו מיר — חייקע ר' שמעריל'ס האט מיר דערצעהלט אז דו ביזט געפאהרען אויף איהר ציצע; משה'ל דעם רב'ס האט מיר דערצעהלט אז דו האסט זיך געבאדען; מנחם דער טאקאר האט דערצעהלט אז דו האסט זיך נאכגעהאנגען נאך א פוהר; זלמן'קע דעם שוחט'ס האט דערצעהלט אז דו האסט זיך געשלאגען מיט איהם — — און דארף איך אייך דערצעהלען אז ווען איך זאל דא אייך אריינקנאקען א פיערטעל וואס מיין טאטע פלעגט מיר אריינקנאקען ביי דיזע ערינערונגען, וואלט איהר אנטלאפען און מיר מוחל געווען דעם רעפארט און נעהייסען מיך וואס גיכער אויפהענגען.

ערגער איז אבער געווען טויזענד מאל דער מארגען. דער היילינער טאג ווען דער גרויסער גאט האט פערזאגט עס זאל רוהען דיין אקס, דיין עזעל און פערגעסען אז ער האט צו טהאן מיט ווילדע בעסטיאלע נפשות און דערפאר האט ער ניט פערזאגט: עס זאלען רוהען די באקען פון דיין קינד.

(פארטזעצונג פאלגט).

אין וואקער טהעאטער.

די „שאקאלייד סאלדזשער׳ ווערט געשפילט אין די וואקער טהעאטער די גאנצע היינטיגע וואך.

דאס איז א מאדערן קאמיק אפערא מיט זעהר זיסע מוזיקאלישע נומערס פאר איינצעלנע זינגערס ווי אויך פאר דעם גאנצען פערזאנאל, כארס פון וויענער סקוהל אף קאמפאסערס און הויפטזעכליך אסקאר שטראוס׳עס מיוזיק.

די מיוזיק ליעפהאבער וועלען אין דער קאמיק אפערא געפינען זעהר פיעל הומאר און וועלען זיך פיי איהר גרויסארטיג אמוזירען אזוי דאס עס איז ראטזאם דאס קיין טהעאטער געהער זאל ניט אויספעהלען פון בייצוואוהנען דיזע אפערא.

נעקסטע וואך קומט דאס סוקסעספאלע שטיק פון ענגלאנד „דהי באטערפלאי אף דהי וויל׳ וואס שפיעלט זיך יעצט אין נויארק זייט דעם לעצטען נאוועמבער.

דאס שטיק שטעלט פאר א פרוי וואס רעדט זיך איין אז איהר מאן פערנאכלעסיגט איהר און זי פערפרענגט מיט אן אנדערען. דער רעזולטאט איז דאס זי ווערט פערפאלגט גערינכטליך פאר א גט. אין דאס שטיק ווערט געצייגט די קאורט רום מיט דער פרוי אויף׳ן וויטנעס סטענד. דאס איז א שטארקער דראמאטישער מאמענט. פיעלע האבען זייער דאנק ארויסגעזאגט צו מר. וואקער פאר זיין בעמיהונג צו שטעלען דאס שטיק.

פון איין וואך פון נעקסטען מאנטאג, אקטאבער 14, קומט אהער די בעוואוסטע גילבערט און סילעוואן פעסטיוואל קאמפאני און וועט אויפפיהרען אין די וואקער טהעאטער פיער פון די גרעסטע קאמיק אפעראס: „דהי מיקאדא׳, „דהי פירייטס אף פענזאנס׳, „פעטיענס׳ און „ה. מ. ס. פינעפאר׳. די קאמפאני בעשטעהט פון 90 ארטיסטען, צווישען זיי בעוואוסטע טאלאנטען.

אין אלגעמיין האט די וואקער פאר דעם נייעם טהעאטער סיזאן ארגאנזשירט מיט די גרעסטע און בעוואוסטע סטארס פון דער ענגלישער ביהנע. דאס בעסטע וואס דער אמעריקאנער סטיידזש פערמאגט וועט היינטיגען סיזאן אויפגעפיהרט ווערען אין וואקער טהעאטר. קיין געלד, קיין מיה ווערט געשפארט, אום דאס פובליקום צופריעדענצושטעלען אויף׳ן העכסטען אופן.

אין ווינניפעג טהעאטער.

פון מאנטאג אבענד שפיעלט זיך אין ווינניפעג טהעאטער מיט דער מיטווירקונג פון די פראמינענטע שוישפיעלער „דהי סערוואנט אין דהי האוז׳.

די קאמפאני איז רייכער געווארען מיט איינינע נייע טאלענטע, אלע גוט בעוואוסטע אין זייער ליין. מר. טהוירסטאן האל וועט זיין דער לידינג מאן און פרענסיס בראנדט וועלכע האט פערענדיגט א סיזאן אין בראקטאן, מאס. וועט זיין די נייע לידינג ליידי. די איבעריגע זייגען טש. קארוער און דזשיימס העסטערן וואס זייגען ביידע שוין דא געוועזען מיט זעקס יאהר צוריק.

סיטס ווערען יעצט שוין פערקויפט און סיזאן ארדערס ווערען אנגענומען אין באקס אפיס.

מאטינעס וועט אין די ווינניפעג געשפיעלט ווערען יעדען דינסטאג, דאנערשטאג און שבת.

אין עמפרעס טהעאטער.

היימאן ב. אדלער אין די עמפרעס.

דאס עמפרעס טהעאטער אנאנסירט איבעראל אז דאס איז דאס איינציגע פלאץ וואוהין אלע געהען. און דאס איז גאנץ ריכטיג. דען דאס איינציגע טהעאטער וואו מען קען זיך אמוזירען גרויסארטיג איז די עמפרעס טהעאטער וואו אלע וואך איז א רייכע פראגראם פון די בעסטע ארטיסטען אויף דער וואדעוויל ביהנע. דאס עמפרעס טהעאטער געווינט אלע וואך, אלע טאג נייע סימפאטייזער און פאטראנייזער, דען מען ווייס איבעראל אז די עמפרעס בעמיהעט זיך צופריעדענצושטעלען איהרע בעזוכער אויף׳ן בעסטען אופן. געהט איין מאל אין די עמפרעס און איהר פערבלייבט איהר שטענדיגער פאטראנייזער.

אויף נעקסטע וואך האט די עמפרעס פאר אייך א זעהר רייכע פראגראם. זעהט דעם אדווערטייזמענט אין דיזער צייטונג און איהר וועט זיך איבערצייגען אין די ריכטיגקייט. אין די עמפרעס ווערט געשפיעלט דריי מאל טעגליך.

The Walker Canada's Finest Theatre

שפיעלט זיך יעצט און שבת מאטינע
וזהיטני אפערא קאמפאני

„שאקאלייד סאלדזשער׳

מיוזיק ביי אסקאר שטראוס
אב. $2 ביז 25 סענט, מאט. $1.50 ביז 25 ס.

נעקסטע וואך, מאט. מיטוואך און שבת
לואיס וואלער
האט די עהרע צו פרעזענטירען

„עי באטערפלאי אף דהי וויל״.

אין 5 אקטען פון עד. ג. העמערד, ק. סי און פרענסיס ניילסאן מ. פ.
דירעקט פון דעם ניין און דרייסיג סט. טהעאטער אין נויארק און איין יאהר אין לאנדאן.
אב. $1,50 — 25 ס., מאט. $1 — 25 ס.

WINNIPEG THEATRE

היינטיגע וואך ווערט געשפיעלט

45 מינעטס פראם בראדוויי.

אין דער פיעסא וועלען אנטהייל נעהמען די פראמינענטע שוישפיעלער און
מר. טהוירסאן האל און
מיס פרענסיס בראנדט
אין די הויפט ראלען.

נעקסטע וואך וועט געשפיעלט ווערען

דהי סערוואנט אין דהי האוז.

טיקעטס איז שוין צו בעקומען.
אויך סיזאן ארדערס ווערען אנגענומען אין באקס אפיס.

Empress
PORTAGE AVE. EAST
WHERE EVERYBODY GOES
DIRECTION SULLIVAN & CONSIDINE

פון מאנטאג 7 אקטאבער 3 פארשטעלונגען טעגליך: 3 אוהר נ. מ., 8 אוהר און 9,30 אב.
א דאלאר שאו פאר 10 ביז 35 סענט

די ריילראוד דראמא אין צוויי אקטען
נומבער 44
א שטארקעס שטיק וועגען דאס לעבען אין די ראקי מאונטיינס

ברוקלין קאמעדי פאור
טיפישע סאנגס און ארגינעלען הומאר

דהי טהרי סטענלים
שטעלען פאר די נייע בעוואוסטע קאמעדיעס

עלי דאווסאן
א פרעהליכער שווארץ פנים׳דיגער קאמיקער

דהיא קארליס קאנינס
און פיעלע אנדערע נייאיגקייטען.

עמפרעס קאפ, שעהנע בילדער.
עמפרעס ארק., מוזיק די גאנצע צייט.

פרייזען: אבענד 10, 20, 25 און 35 סענט,
מאטינע 10, 15 און 25 סענט.

ROYAL Theatre.

אונטער א נייע מענעדזשמענט.
שעהנסטע בילדער, די נייעסטע סאנגס, בעקוועמער פלאץ
פראגראם געביטען דריי מאל א וואך.

אונזער נייער בראנטש

פון 571 סעלקירק עוועניו

האט געמופט אין 552 סעלקירק עוועניו.

דארט וועט איהר קריגען אלערליי צייטונגען, זשורנאלען, ספרים, טליתים, מחזורים א. ד. ג.

פיפעלס בוק סטאר

824 מיין סט. פהאן סט. דזש. 143

עמפרעס עמפרעס
ספעשיל

דער בעוואוסטער אידישער אקטיאר

הייםאן ב. אדלער

בעקאנטער סטאר פון דער בעוואוסטער אדלער סטאק קאמפ. פון נויארק
אין דאס דראמאטישע שטיק

דהי מיזערס דרים אין די עמפרעס

די גאנצע היינטיגע וואך
און אנדערע הויכע קלאס נומערען
מאטינע 3 אוהר, פון 10 ביז 25 סענט.
אבענד 8 און 9.30, פון 10 ביז 35 סענט

אגרימענט פאר סייל.

אויב איהר ווילט פערקויפען אייער אגרימענט אויף א הויז, לאט א. ד. גל. דאן ווענדעט זיך צו אונז וואו איהר וועט בעהאנדעלט ווערען ערענטליך.

2 אייקער לאנד אין טראנסקאנא ווערען פערקויפט ביליג אויף לייכטע אויסצאהלונגען. זיך ווענדען צו

Gelin Bros.
North End Horse Exchange.
Cor. Main & Stella
Phone St. John 1130

ושמחת בחגיך

שמחת תורה איז די צייט צו נעהמען א גוט גלעזיל וויין. דאן פערגעסט ניט אן אייער אלט בעקאנטען

בען ציממערמאן

673 מיין סטריט

וואו איהר קריגט אלערליי שנאפס, ברמל וויין, קאניאק, וויין א. ד. ג.

פהאן מיין 2505 (42

טרוקענע האלץ און קוילען

קענט איהר קויפען ביליג ביי (252
דזש. ה. מארגענשטערן.
542 סטעלא עוו. פהאן סט. דזש. 523

גוטע געלעגענהייט צו מאכען געלד

א שניידער שאפ
מוז וואס גיכער פערקויפט ווערען. אורזאכע: דער פראפרייעטאר מוז אפפאהרען נאך די ווארימע געגענדען. נאכפרעגען אין אפיס פון „איד״.

J. A. Chmelnitsky
Cor. Dufferin and Derby Sts.
Phone St. John 1423

א נייע האלסייל פון „דזשאבס״ האט מר. יעקב חמעלניצקי געעפענט אין קאר. דאפרין און דערבי סט. וואו אלע היגע און קאנטרי סטארקיפערס קענען בעקומען צו די ביליגסטע פרייזען קלאטהינג, בוטס, שוהס א. ד. ג.

גענז, קאטשקעס און טשיקענס.

מיר מאכען בעקאנט אלע היגע אידען אז מיר האבען א פולען סטאק פון אלערליי עופות. ווער עס וויל זיך בעזארגען מיט גוטע טשיקענס אויף יו״ט, זאל נור טעלעפאנירען גערי 3379 און אייער אלטער בעקאנטער מר. פליישמאן וועט אייך ברענגען אין שטוב אריין אלעס וואס איהר וועט פערלאנגען צו די ביליגסטע פרייזען. אויך בעקומט איהר ביי אונז פרישע אייער און גוטע פוטער, אלעס צו האלסייל פרייז. און ווען עס פערגלוסט זיך אייך א טשיקען געקוילעט און געפליקט, קריגט איהר עס דורך אונז.

סיטי פראדוס קאמפאני

456 פאסיפיק עוו. פהאן גערי 3379

דער טעלעפאן נומער פון „איד״
איז סט. דזשאהן 2213

איהר מעגט דאס וויסען.

ווען איהר ווילט האבען אידישע קונים, מוזט איהר אימער צו זיי רעדען אין זייער שפראך, מוזט איהר מיט זיי שטעהן אין פערבינדונג און פון צייט צו צייט זיי מודיע זיין וואס פאר א נייאינקייטען אין אייערע ביזנעס קומען פאר. ברענגט איהר נייע ווארע, קענט איהר לעזען בילינער, האט איהר א בעסערע ליין סחורה — אלעס מוז וויסען דער יעניגער וואס האט בדעה עפעס צו קויפען און די סוחרים, די סטארקיפערס און ביזנעס לייט דארפען דאס דעם קונה דערצעהלען.

קענט איהר דאך אבער ניט געהן צו יעדען איינעם און איהם דערצעהלען דאס וואס איהר דארפט, און אפילו דורך הענדבילס איז ניט מעשה סוחר צו לאזען וויסען די קאסטימער וועגען עטוואס, ווייל זעהר א קליינער פראצענט מענשען בעציהט זיך ערנסט צו א הענדביל. הונדערטע מענשען געבען א בליק אויף׳ן הענדביל און שליידערן איהם אוועק.

אנדערש אבער איז עס ווען איהר אדווערטייזט עס דורך דער צייטונג, וועלכע ווערט געלעזט און פאטראנייזט. ווען איהר גיט אן אדווערטייזמענט אין „איד׳ זייט איהר זיכער צו האבען רעזולטאטס.

ווען איהר מאכט אן אונטערנעהמונג.

מוזט איהר אדווערטייזען אין „איד׳, דען אונזערע לעזער זיינען לעבעדיגע מענשען און ווילען זיך אמוזירען. און אזעלכע אדווערטייזמענטס רעכנען זיך אלס קהל׳שע און קאסטען בסך הכל 25, העכסטענס 30 סענט אן אינטש. דערצו געבען מיר — ווען פערלאנגט — צו יעדען אזא אדווערטייזמענט א „רייד אפ׳. אייער אונטערנעהמונג וועט זיכער האבען אן ערפאלג, ווען איהר וועט בעצייטענס דערפון מודיע זיין אונזערע לעזער דורך אן אדווערטייזמענט פון איינינע אינטשעס.

וועגען פרינטינג.

מ׳לעזט אפטמאל אידישע הענדבילס צונויפגעשטעלט אזוי לעכערליך און פול מיט גרייזען. די הענדבילס זיינען, ווי עס זעהט אויס, צונויפגעשטעלט פון מענשען מיט נאר א קנאפע ידיעה אין שרייבען.

אבער די הענדבילס וואס ווערען געדרוקט און צונויפגעשטעלט אין „איד׳, זיינען אימער אין א שעהנער פארם אהן קיינעמיסטייקס.

איהר קענט ברענגען א הענדביל אדער אירגענד אנדער ארבייט ווי עס איז, מיר וועלען שוין ניט ארויסלאזען קיין דבר שאינו מתוקן.

די הויפט זאך וואס איהר דארפט געדענקען איז אז סיי פרינטינג מיט גרייזען און סיי אהן גרייזען קאסט אייך אליץ איין געלד. מיר וועלען אייך ניט רעכנען טהייערער ווי אירגענד אנדערע פרינטינג, צומאל נאך אפשר ביליגער און דאך זייט איהר זיכער אז אייער ארבייט וועט זיין געמאכט ראיעל פינקטליך אי מיט אן עסטעטישען געשמאק.

די דערקענטע טאכטער.

ראמאן פון דר. בן גור.

אין גאנץ אמעריקא און איירא פא איז מען יעצט פעראינטערעסירט מיט דעם שרעקליכען און געהיימניספאלען מארד פון הערמאן ראזענטהאל. מען איז זיכער אז די פאליציי האט געהאלפען איהם אבצורוימען פון וועג, ווייל ער האט געזאלט ענטדעקען סודות פון דער פאליציי און פון איינינע געמבלינג און שאנד הייזער. ראזענטהאל איז יעצט טויט, אבער דר. בן גור, א גוט בעקאנטער ראמאנען שרייבער אויס נויארק האלט יעצט ביים פערפערטיגען א ראמאן פאר אונזער צייטונג „דער איד׳ אין וועלכען עס ווערט געשילדערט דאס לעבען פון די הייזער וועגען וועלכע הערמאן ראזענטהאל האט געזאלט אויסזאגען די סודות וואס ער ווייס.

אין דר. בן גור׳ס ראמאן „די דערקענטע טאכטער׳ וועלכע ווערט געשריבען ספעציעל פאר׳ן „איד׳, ווערען געשילדערט פיעלע טיפען פרויען און מענער וועלכע שטעהן אין נאהענטע פערבינדונג מיט דיזע געמבלינג און שאנד הייזער.

„די דערקענטע טאכטער׳ איז א ריכטיג, רעאלעס בילד פון אונשולדיגע נשמות וואס פאלען אריין צו טייוואלים אין די הענט און וואס פון זיי ווערט נאכהער.

„די דערקענטע טאכטער׳ איז אמת טאקע זעהר, זעהר שפאנענד, עס איז אבער אין דער זעלבער צייט אויך אינטערעסאנט און ווינשענסווערטה צו בעקענען זיך מיט יענע פלעצער וואס זיינען רעגולערע פאבריקען וואו מען פערדארבט מענשליכע ריינע נשמות; צארטע אונשולדיגע מיידלעך און פרויען וועלכע פאלען אהין אריין, קומען פון דארטען ארויס פערדארבענע און אויסגעלאסענע.

דערצעהלט וועגען דעם אייער פריינד וועלכער וועט אייך דאנקען ווען ער וועט א דאנק אייך לעזען דעם אינטערעסאנטען און שפאנענדען ראמאן.

THE ISRAELITE
796 Main Street Winnipeg, man.
Phone St. John 2213
540 Andesron avenue אדער Phone St. John 431